БАБАЙ
ВІРШІ ІРОНІЧНІ
САТИРИЧНІ
І КОМІЧНІ

БАБАЙ

ВІРШІ ІРОНІЧНІ САТИРИЧНІ І КОМІЧНІ

ОБКЛАДИНКА ТА ІЛЮСТРАЦІЇ ЕДВАРДА КОЗАКА

ВИДАВНИЦТВО ЮЛІЯНА СЕРЕДЯКА
БУЕНОС-АЙРЕС — АРҐЕНТИНА

B A B A Y

VERSOS irónicos,
satíricos
y comicos.

Ilustrado por Eduardo Kozak.

EDITORIAL JULIAN SEREDIAK
BUENOS AIRES — 1959

Copyright 1959 by the Publisher.

Тираж 2,000 примірників.

Всі права застережені.

Книжка сатиричної поезії — в українській літературі — книжка перша!

Не багато в нас поетів-сатириків — та й усі вони розсівали свої твори по сторінках преси, здебільша сатиричної. Родилися ті твори з потреби дня і справи, тому теж зникали і забувалися враз із минаючим днем і справою.

Творчість поетів-сатириків, втиснута в рямці журналістики, виконувала в нас ролю «громадського бича» і, хоч нераз вона була вдала й блискуча, поза рямці журналістики не виходила.

Якби з пожовклих і проминулих річників журналів і газет повибирати всі найкращі сатиричні вірші, які в нас появилися, і всі ті вірші видати книжкою, то мало в ній було б таких, які не вимагали б пояснень, з якої саме нагоди і для якої події вони були створені. А що вже й казати про те, як важко було б сьогодні, в добі нової в нас культурної руїни, відшукати деякі річники журналів, а з тим і порозгублювані, тут і там, сатиричні вірші.

Сатиричні поезії Бабая — поява в нас дещо інша і нова. Бабай — не журналіст, а поет. Навіть вузько-злободенні проблеми дня він трактує як поет-сатирик «чистої води». Проблему дня він перефільтровує крізь власну поетичну медитацію і філософію так сильно, аж доки та проблема не визбудеться проминальної часовости і не стане проблемою теж і завтрішнього, і післязавтрішнього дня.

Тематика Бабая завждиіснуюча, бо він шукає її глибоко в непроминальній вдачі і психіці народу. Дуже часто

Бабай не причіпає взагалі злободенної тематики чи справи до своїх віршів, а пише їх для власної потреби чи химери, поринаючи в чисто поетичну сферу творчости, де часто саме слово чи якась іграшка думки стають головним сенсом і змістом вірша. Це, як кажуть поети, найчистіше повітря творчости, і дотепер наші поети-сатирики до тієї сфери чомусь не доходили, хоч вона для сатиричного жанру незвичайно пригожа. Вірші Бабая в сприйманні легкі і можна їх, як хтось хоче, тільки й так сприймати, однак задумом вони лежать десь глибоко і поринати за ними можуть тільки ті, що «добре плавають» на глибинах правдивого мистецтва.

Бабай появився з першим числом сатиричного журналу «Лис Микита» і швидко здобув собі своїми віршами велику популярність і симпатію. Ці вірші зібрані тут книжкою не тільки тому, щоб вони, розкинуті по сторінках журналу, не проминули і не забулись, але головно тому, що вони виходять поза межі журналу і їх місце вже в книжці.

Нехай же цим вони стануть новим і добрим вкладом у нашу найновішу літературу.

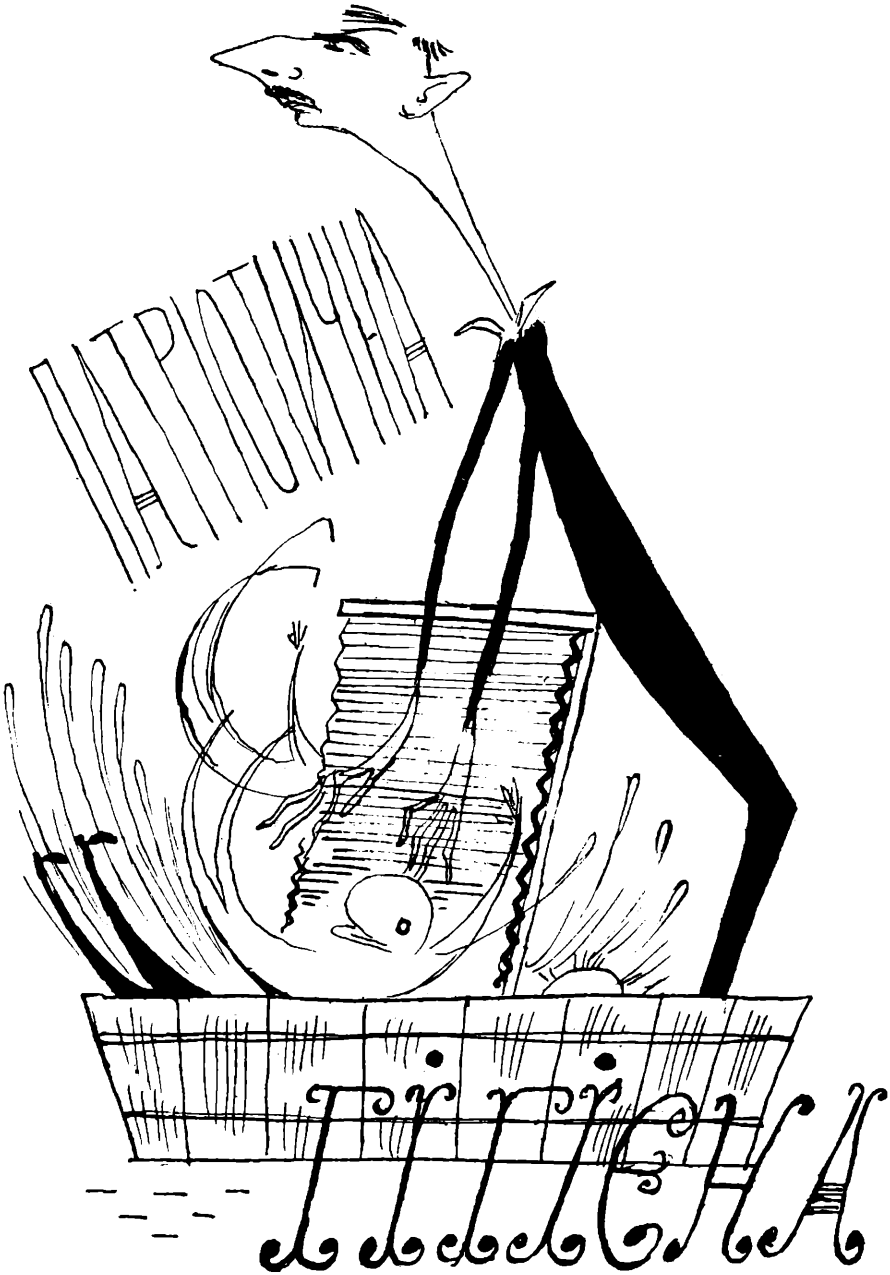
ПАТРІОТИЧНА
ПІСНЯ

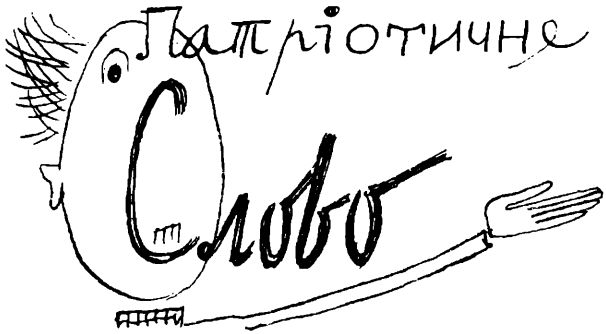

Ми Україну любимо і щиро, і безмежно!
Той голосно, той тихо, інший обережно.
Бо все залежне, знана річ, від темпераменту
І скількости паперу і атраменту.

Для України жертвуєш усе, що більше й годі:
Той місячно, той річно, інший при нагоді.
Бо все залежне, знана річ, від калькуляції
І скількости програм на еміґрації.

Ми Україну будемо, відомо, визволяти:
Той свій район, той область, інший — ще не знати
Бо все залежне, знана річ, від патріотики
І скількости зідхань та ідіотики.

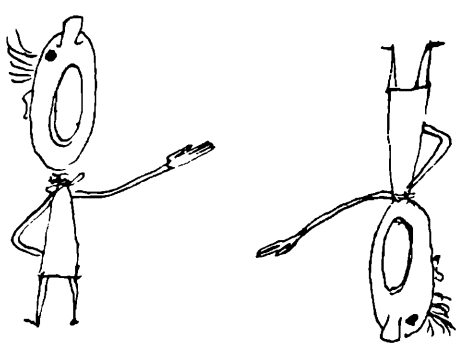

Панегірик

О, муже праведний, що велемудре слово
Речеш народові, який погорбив спину,
Ти, як пастух отой, що здоєну корову
У рай обіцяний веде — у конюшину.

Благословенний будь у тій важкій роботі!
Ти лиш один, усі ж — глухі і невидющі.
Тобі призначено, як півневі на плоті,
Світанкову зорю збудити в рідній пущі.

Хвала тобі, хвала, поклін великий муже!
Лаврове листячко ось на вербі тріпоче.
Сплітай собі вінок. Бо що ж народ? Байдуже.
Не знає, мабуть, він, що ти живеш, пророче!

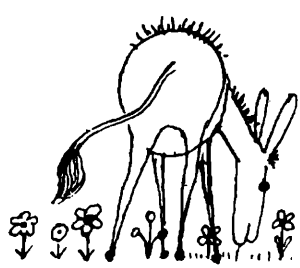

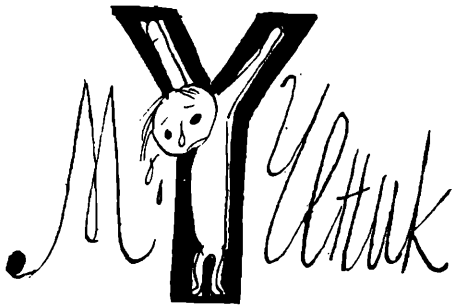

Мучник

Де ти не був, де не оував!
Ти кожну перейшов країну.
Утратив все, одне узяв:
У серце Україну.

Вона, мов образ на стіні.
Видніє в серці, незнищима.
На неї дивишся всі дні
Великими очима.

Де не обернешся, куди
Не пустишся іти — даремно!
Не утечеш. — «Це ж, до біди,
Направду неприємно!»

На порчу сядеш, а думки
Обводить туга мряковито,
І пиво водяне й гірке...
— «Ах, рідна оковито!»

Або купивши дім, стоїш
І радісно глядиш на стіни.
Аж раптом, наче в серце ніж:
— «Це все — для України!»

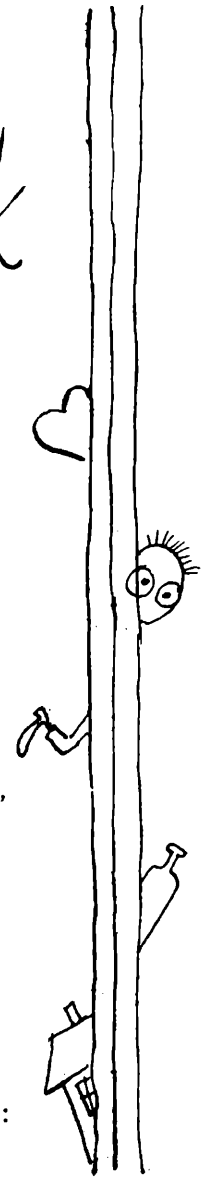

Одежу купиш, і вбереш,
Поглянеш в дзеркало: — «Ой, леле!»
О краю рідний!» — Аж завмреш,
А смуток душу меле.

Коли їси обід, в таріль
За́дивишся — і бачиш в ньому:
Лежить запечений твій біль...
— «Додому, ой, додому!»

А ляжеш спати, прийде сон:
Ти знов уже на Батьківщині.
— «Невже ж? Ах, швидше б за кордон!»
І страх повзе по спині.

Пробудишся, зідхаєш: «Ах!»
(Старим і страдницьким звича́єм).
— «Це ж, просто, неймовірний жах.
Як страшно ми страждаєм!»

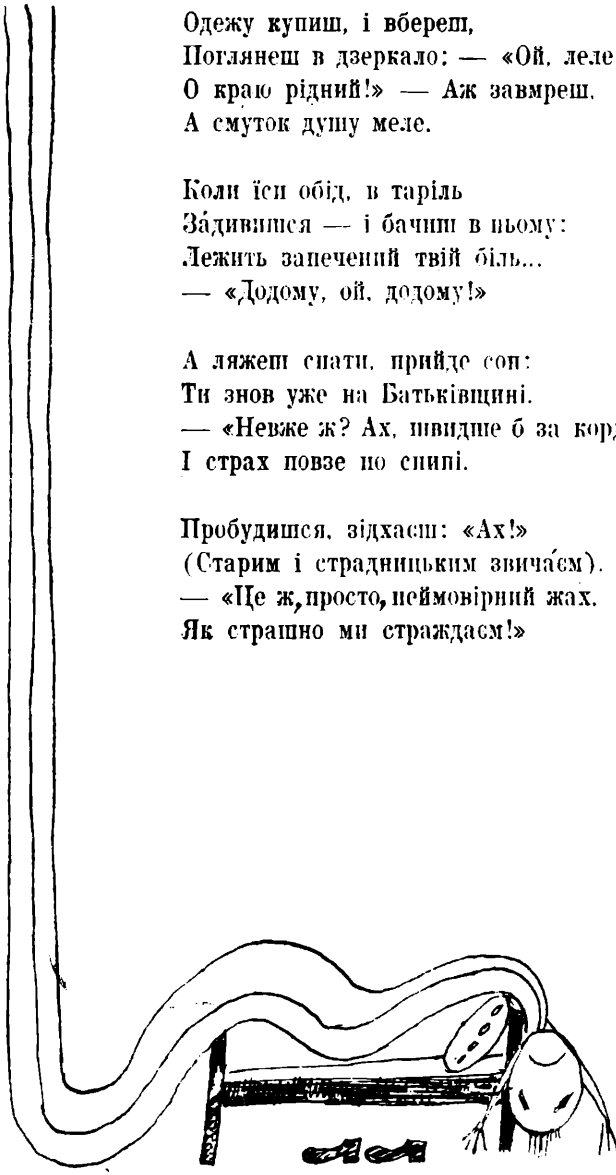

Патріот з ріднихболот

Він реформує світ. Дивіться: скільки чару!
Яка краса! Благословляйте труд і піт!
І дійсно, правда це: як вийти з бару,
Стає інакшим світ.

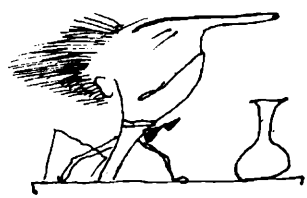

Лунають оплески. Скінчив промову.
Вдоволений. Поважний. Запалив народ!
В наступнім році з'явиться він знову —
Відповідальний патріот.

Всесвітньо-знаний — у своїй парафії.
Наполеонівський тип — на фотографії.
Говорить божественними устами нації
До неї — з еміґрації.

Він критик і знавець громадської роботи.
Усі, крім нього, звісно — ідіоти.
А справа проста: із своїх висот
Не хоче злісти ідіот.

Ніщо його на світі не дивує.
Що у траві пищить — він знає, чує.
І навіть не пробрешиться й на мить.
Що в дійсності — це він пищить.

Говорить він — авторитетно.
Аргументує він — конкретно.
Охоплює усе — ґльобально.
А наслідки? — Фатально!

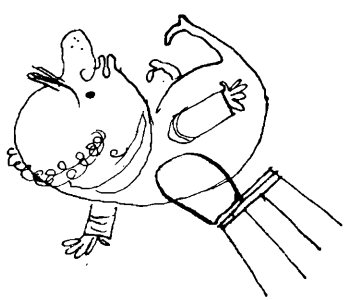

РОЗМОВА З ПАТРІОТОМ

— «Український патріоте,
А чи знаєш хто ти?»
— «Чей же бачите, не німець,
Звісно — українець».

— «Український патріоте,
А чи знаєш хто ти?»
— «Ну, та що ви? Я — з народу,
Українець з роду!»

— «Український патріоте,
Дійсно знаєш хто ти?»
— «Тьфу! Агій! Ото манери!
Ідіть до холери!»

ПОЛІТИКА

Посилаєм роз'яснення
Про розбій, про привласнення;
Про права, про традиції
Засадничі петиції.

Посилаєм вдоволені,
У наївній нестямі, —
А нас посилають
К'чортовій мамі!

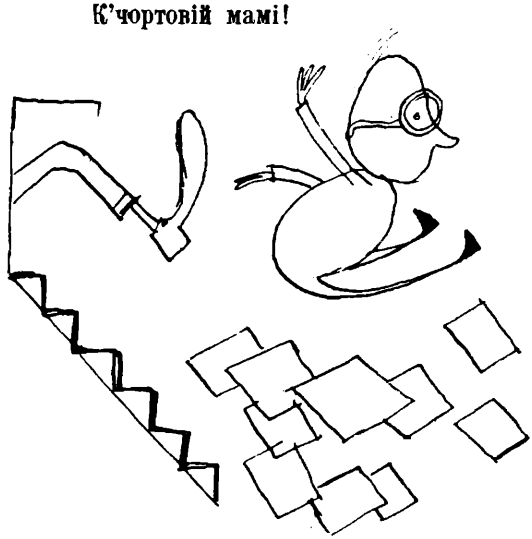

ПОКІЙНИК

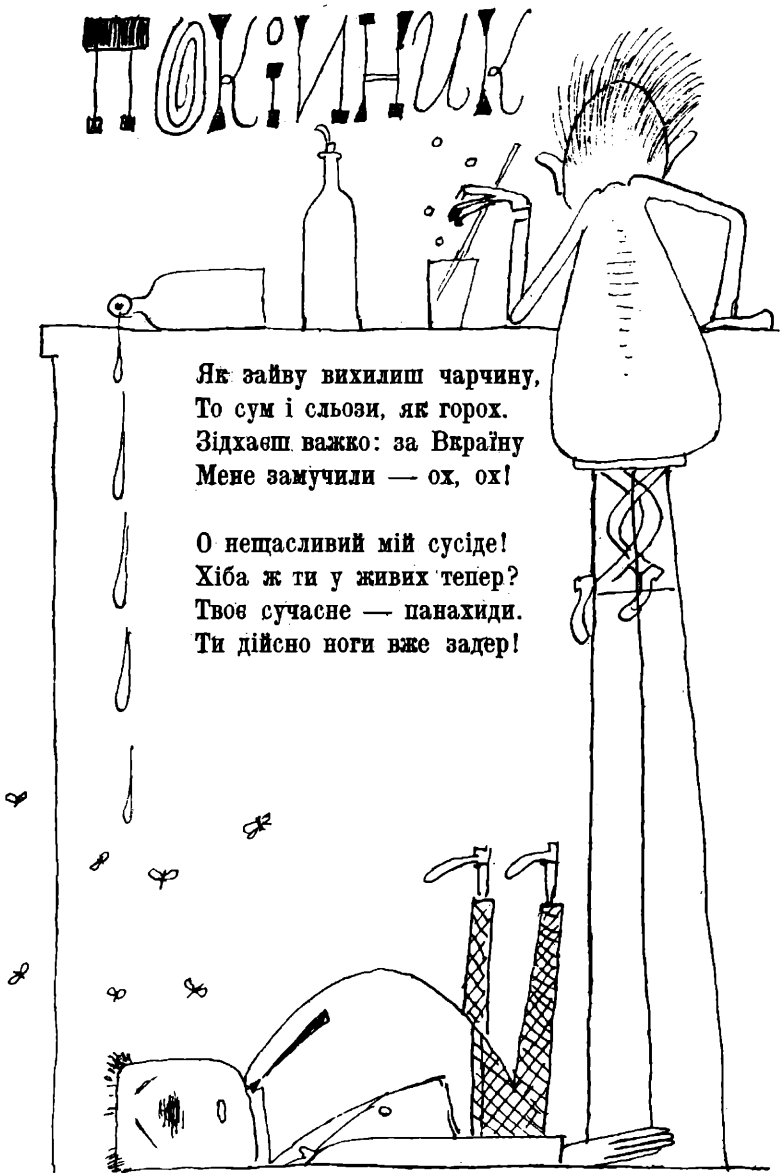

Як зайву вихилиш чарчину,
То сум і сльози, як горох.
Зідхаєш важко: за Вкраїну
Мене замучили — ох, ох!

О нещасливий мій сусіде!
Хіба ж ти у живих тепер?
Твоє сучасне — панахиди.
Ти дійсно ноги вже задер!

НА ЗГОДУ

Налиймо раз іще чарки,
Налиймо знов по беріжки
І цокнімся — за єдність, згоду,
Для Батьківщини, для народу!

І «Ще не вмерла» всі почнім,
А сильно, щоб затрясся дім.
Не вмре від алькоголю, певно!
Ми ж любимо її так ревно!

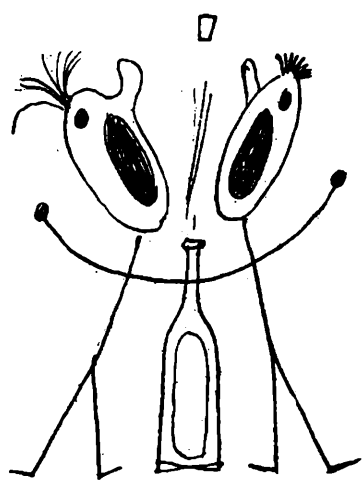

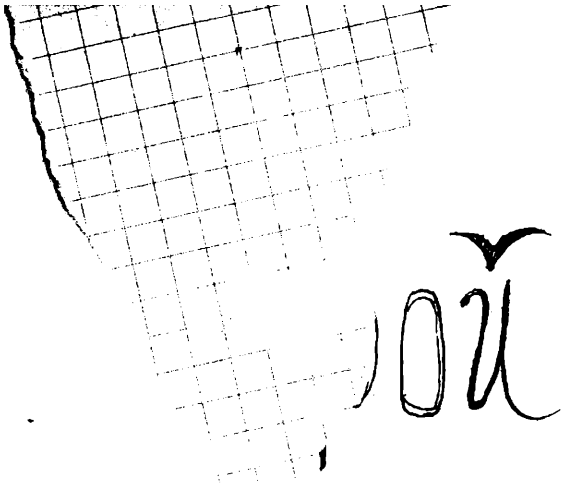

Упав герой — і мокрі скроні
Обвіяв білий-білий спокій.
Схилились друзі, втомлені і сонні,
В очах їх жаль глибокий.

Найстарший рік: «Ось він упав тут!
О, хто збагне химерну долю?!
Беріть його, несіть у авто, —
Вже досить алькоголю!»

НАСЬКІ ДІЯЧІ

Працюєм, працюєм, працюєм,
Працюючи, днюєм-ночуєм,
І дишемо ледве й не дишем,
Бо пишем
І пишем,
І пишем!

Об'яво-заяво-об'яви
Про справи і справи для справи.
На силу ми маємо силу:
Чорнило,
Чорнило,
Чорнило!

А в слушну, послушну годину
Напишем, підпишем: до чину!
Повстане і стане держава!
Нам слава,
Нам слава,
Нам слава!

АРХІВ

Росте, росте архів
Патріотичних слів.
Вітчизно, із промов
В офіру наша кров!

Для тебе весь парад
З уквітчаних естрад!
З тобою всі ми — тут!
Салют тобі, салют!

Акуратність

Іду на рідно-українське свято
Як патріот, діяч, ну, і як тато.
Виконую патріотичний акт.
Це факт!

Вертаюся, в піднесенні, додому,
Всі бачили мене і всім відомо.
У мене непомильний такт.
Це факт!

Люблю патріотичну гігієну,
Бо це корисно, рідно і приємно.
Такий з собою маю пакт.
Це факт!

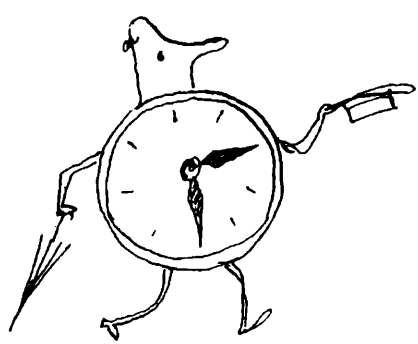

Проблема

Не маю супокою:
— «До бою, гей, до бою!»
Чи днюю, чи ночую
Цей поклик завжди чую.

Хвилююся страшенно,
Щонічно і щоденно.
Бо й справді — як до бою,
Що станеться зо мною?

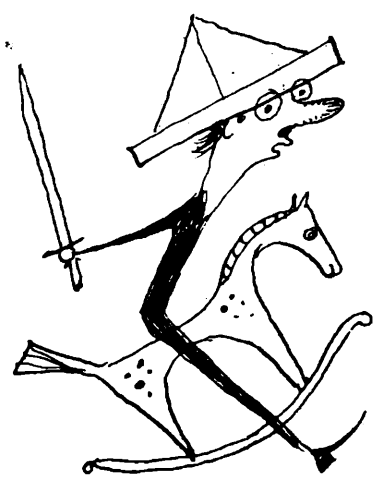

Забава

Як тільки вернусь на Вкраїну,
Ого! Вже знаю що і як!
Бігме, як Ікса там зустріну,
Його вже трафить шляк!

За морду всіх, бо дисципліна!
Того, хто буде проти — лю!
Бо це ж, панове, Україна!
Хіба ж її я не люблю?

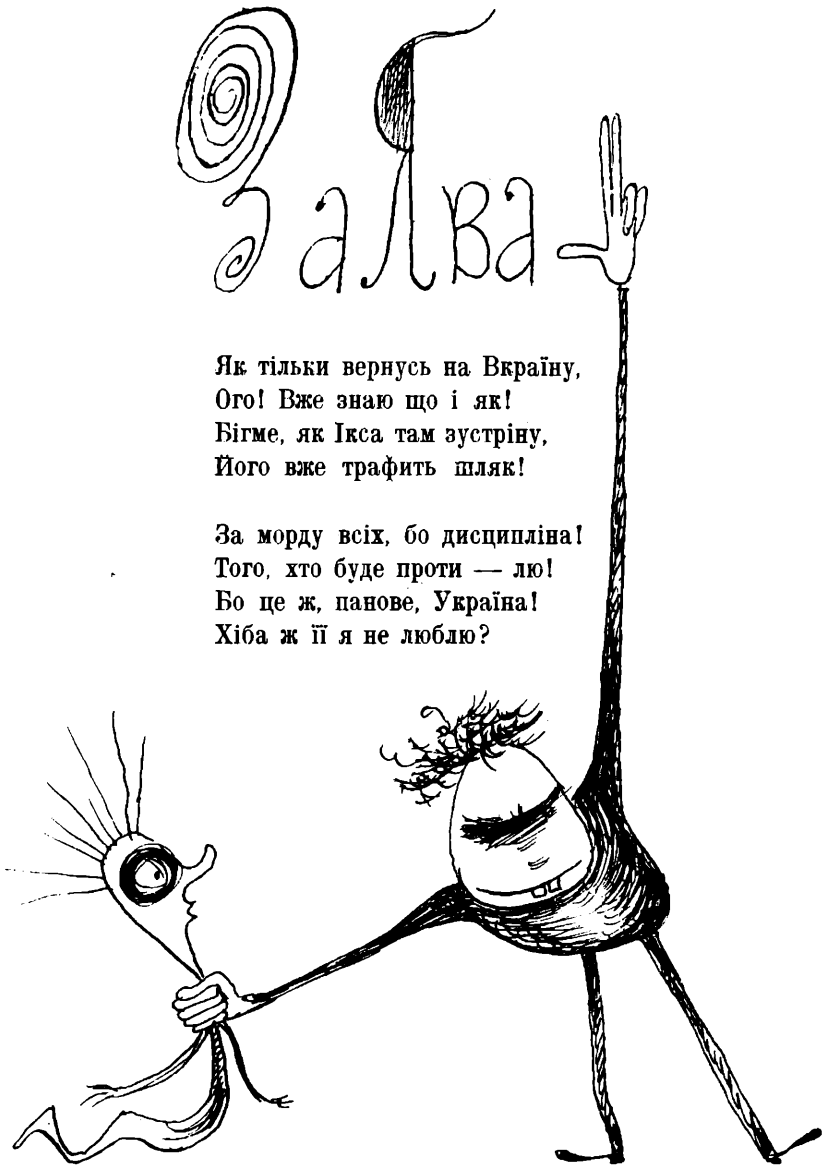

Піст

В партійні приснивались ночі
Мелянхолійні оселедця очі.
О, віщі сни! Ви знали, що приб'ється!
Настали дні — як очі оселедця!

Шановні грішники, дискретне діло:
Своє вмертвляйте принципове тіло!
Нікому думка що б і не постала
В цей час партійного лизнути сала!

Олієм треба намагати трішки!
Олієм? Ба! Понадпартійні смішки!
Чи чув коли таку хто чудасію?
Давно нема у головах олію!

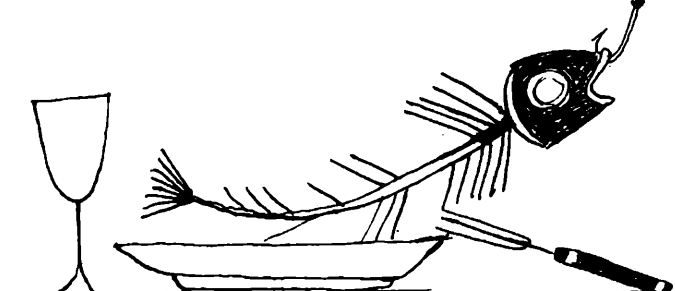

історія

Прощав ліричний козаченько
(Під ним ліричний кониченько)
Свою ліричну дівчиноньку,
Бо на ліричну йшов війноньку.

Рубнув ліричний воріженько,
І вмер лірично козаченько.
Над ним ліричний кониченько
Іржав лірично, потихенько.

Лірично сохла дівчинонька...
Ось українська пригодонька!

Хвіст

Із псячого хвоста хребет
Не жадне диво, це бува,
І це не видумав поет,
Не фантастичні це слова.

Людина із таким хребтом
Живе і ходить тут і там,
Піднюхується з кожним псом
І є приємна різним псам.

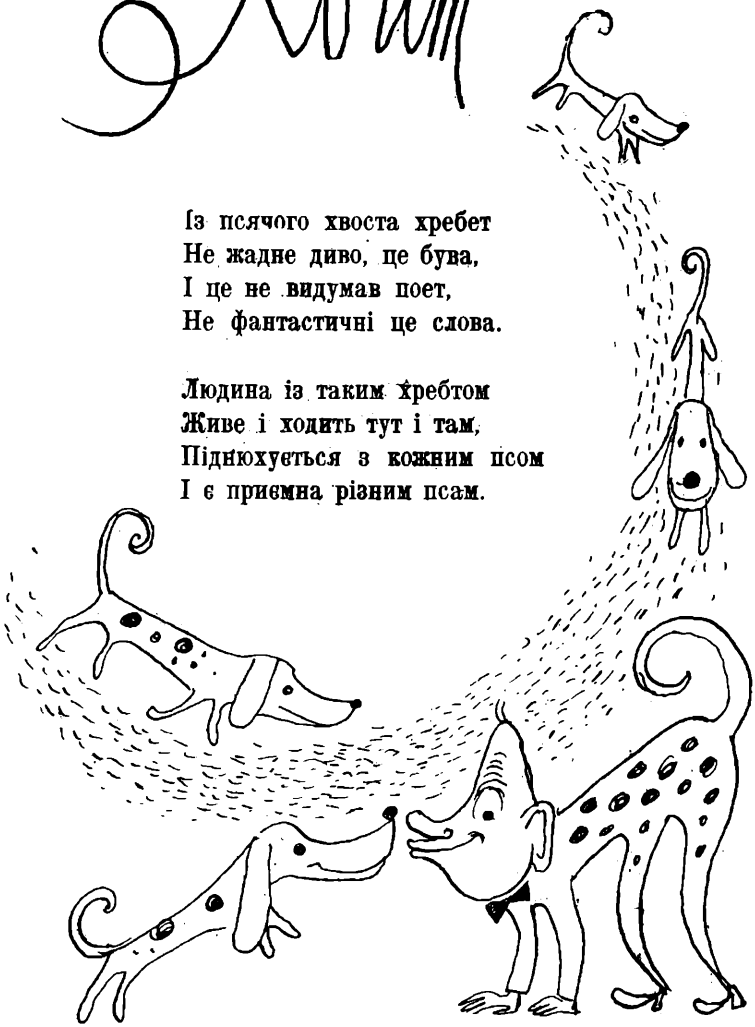

ХРУНЬ

О коньюнктурні дні! Не раз
Приходили ви. Що ж, бон-жур!
Нарешті знов прийшли до нас,
Поживо креатур!

Кінчиш, о креатуро, піст!
Угору з радости хвоста!
Відомо всім — ти реаліст,
Корито — це твоя мета.

Як звався ти у давні дні?
Який із тебе був красунь?
Ти рило мав, як у свині,
І звався просто — хрунь.

За ковбасу і за дриглі
Служив ти вірно, бив чолом.
Пани, як їли на столі,
Тобі давали під столом.

Тепер ти відродився знов
(Та, зрештою, ти й не вмирав),
Живуща бо хрунівська кров,
Аби лиш пан служити дав.

Заплата збільшилась, не те,
Що діставав ти. Час такий.
І рило більшає, росте,
Бо є наказ для тебе: рий!

Рублі, доляри — от сезам!
Червоним, білим з повних сил
Ти вислуговуєш панам
І мрієш мати кілька рил.

О хруню, пам'ятник тобі
Народ поставить, знаєш сам:
Петелька на сухій вербі
І ти в петельці — бам-балам!

Перепрошення

Я перепрошую і вибачаюсь чемно,
Що часом шпигонув, ну, от, скажім, засильно.
О, знаю, це болить і справді — неприємно,
Та, друже, гірш бува, як хвалять підкадильно.

Ви патріот, авже ж, — і я, хоч може, трішки.
Ви Україні все — і я, як ваша ласка.
Ну, пощо кривитесь? Бігме, це жадні смішки!
При чому тут ота трагічна ваша маска?

Прошу пробачення, ще раз і ще два рази,
На згоду вам куплю свистілку або чічку.
Засмійтесь хоч в кутку, погідно, без образи, —
Хронічний страднику, великий чоловічку.

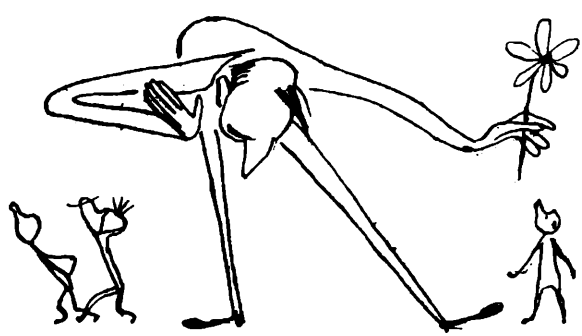

СКИТА-
ЛЬСЬКА
МАЛАСЯДА

Хоч маєш власний дім і в ньому
Живеш спокійно — ти вже на своїм,
Та завжди будеш, не здолавши втому,
Людиною, що втратила свій дім.

●●

Все далі й далі міряв ти дорогу.
Зайшов далеко від свойого дому,
Щоб вільно жити, — і відчув тривогу:
Життя своє ти залишив у ньому.

●●

Гніздо старе далеко вже, далеко...
Як вирій кликне — ти не той вже став.
Будуючи нове гніздо, лелеко,
Ти крила поламав.

●●

Ти, як верба, що рясно зеленіє
В чужій землі — і добре є тобі.
А діти? От рідненька чудасія:
Ростуть грушки правдиві на вербі.

Мелянхолія

Так, так, нема старої печі.
Минулися і люди, й речі...
Ах, мамцю рідна, якже смутно,
Як меркне день і в'ється вечір.

Сірко не бреше на припоні,
Не форкають у стайні коні.
Ох, серце чуле, не лунають
Пісні на дальнім оболонні.

Не йдуть дівчата до криниці,
Не видно Ганни молодиці.
Ох, любко красна, якже спати?
Кому світитимуть зірниці?

Стрічаєш ніч, як чорну хмару,
Як тещин привид, як покару.
Ех, світе милий, все минає...
Ну що ж, піти хіба до бару.

Одягнулось місто в чорне,
Ніч до вікон підійшла.
Хто ж тебе в цю ніч пригорне?
Хто ж крихітку дасть тепла?

Йдеш, оточений юрбою.
Чом прийшов ти до юрби?
Поділитися сльозою?
Заховатись від судьби?

Ах, скитальський Малахію!
Зрозумій: у світі цім
Не одну ще втратиш мрію,
Не один покинеш дім.

Мигають реклям неони.
Чуєш? Дзвонить. Це трамвай
Проїздить і в снігу тоне.
В'ється слід — і твій одчай.

Де ж дзвінки, що дрібно-дрібно
В ніч, як вікна гасли сном,
Проносили нуту срібну
Над твоїм селом?

В меґафонах плаче мурин.
Не втікай, це також спів.
Не ховайся поміж мури,
Що ж почути ти хотів?

...Ходять хлопці з колядою
І несуть до хат звізду...
Ах, якою ти тропою
Знайдеш їх і коляду?

Сипле сніг, як вдома, білий,
Присипає кожен слід.
Ти ідеш, мов обгорілий,
Ти ідеш у світ не-світ.

Не скрипить сніг, як бувало,
Проскрипіла давня мить!
Лиш одне тобі остало:
В тебе завжди щось скрипить.

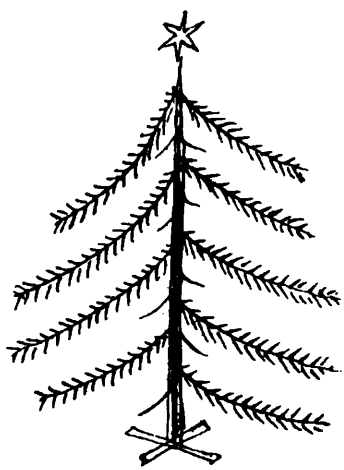

Куди не глянеш — хмародери
І авта, авта — як пройти?
І де ж тут зелень? Всюди сквери
Чорніють. Чи зчорнієш ти?

Гадаєш думу хмародерну:
«Нема то, як у нас було!»
І чуєш серце як химерно
Скобоче ребра. мов стеблом.

А бар при барі — варто жити,
У віскі втопиш кілька сліз,
Аж раптом все тобі відкрите
І рідний простір чує ніс.

О драбинястий возе, верби!
О перелази, ноче див!
І ти сорочку власну дер би,
Та шкода — вчора ти купив.

Глядиш на хмародери знову:
— «Коби з соломи дах один!»
— «Коби зустріти хоч корову!»
— «Коби хоч спертися на тин!»

О, друже, лагідна особо!
Усім у зорях гороскоп.
Поетом будеш аж до гробу,
Хоч і твердий у тебе лоб!

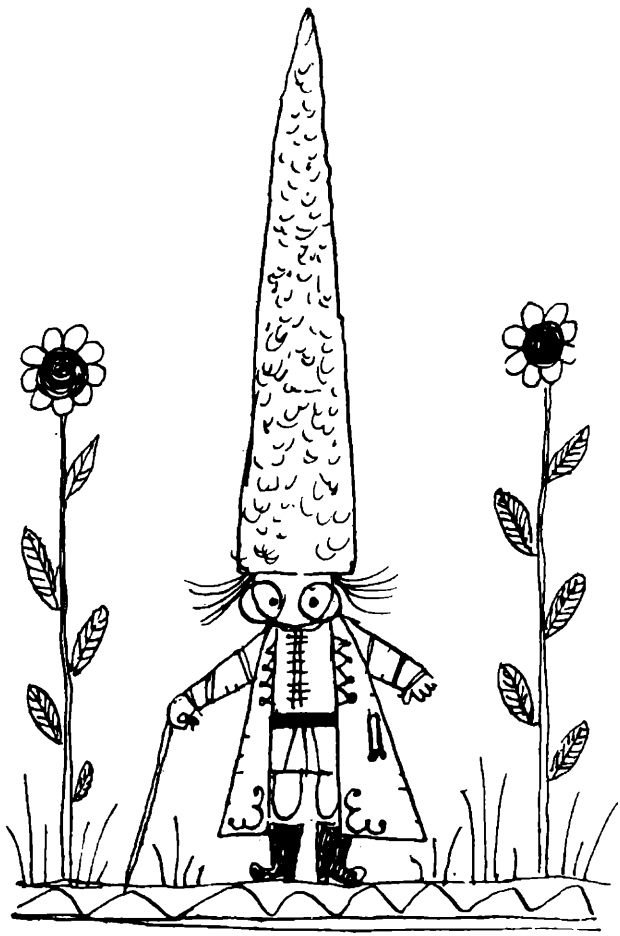

У ДІОГЕНОВІЙ
БОЧЦІ

Щастя

Дорогою барвистою
Мандруючи, підсвистую,
Легкий та обезжурений,
До серцем всіх розтулений.

Який я ущасливлений,
У нікуди задивлений!
До себе усміхаюся,
Нікого не питаюся!

Ах, непотрібні запити!
Так легко щастя втратити!
Підсвистую, мандруючи,
І сам себе дивуючи.

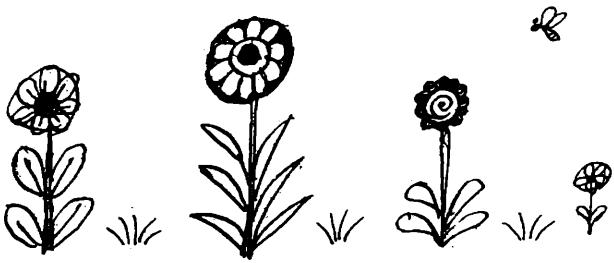

ОБРІЙ

Обрій це не обрій — голуба фіранка
На вікні далекім, на вікні без рами.
У вікні — о мріє! — хилиться панянка
І до мене має біло рукавами.

Ах, це не панянка! — Це тополя, бачу.
І не рукави це! — Дві хмаринки білі.
От пропало щастя! Сам себе собачу,
Що наївний вірю в мрії спопелілі.

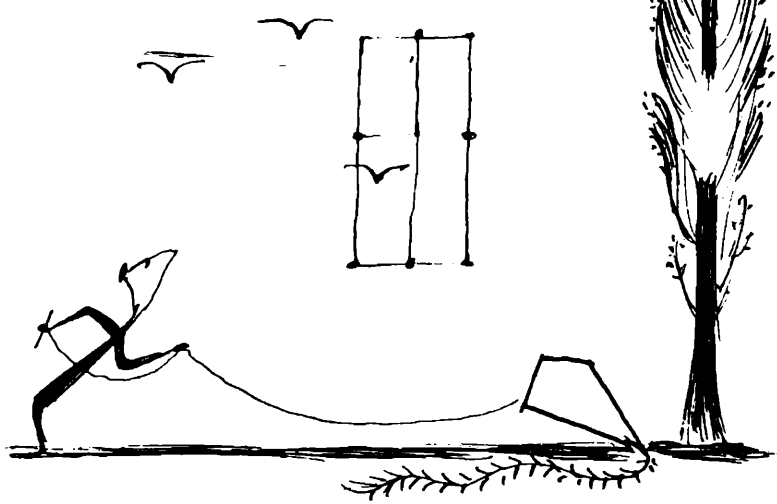

ВІДПОЧИНОК

Ікерові

Крім самоти, в помешканні нікого.
Сиджу — і ногу заложив на ногу.
І добре так, не хочеться нічого.
Не жду нічого — доброго, ні злого.

Сиджу отак, сиджу немов до знімки.
Дивлюся на свої старі патинки
І їм із паперової торбинки,
В кишені знайдені, квасні родзинки.

І добре так, не хочеться нічого.
Крім самоти, в помешканні нікого.
Не жду нічого — доброго, ні злого.
Я знову ногу переклав на ногу.

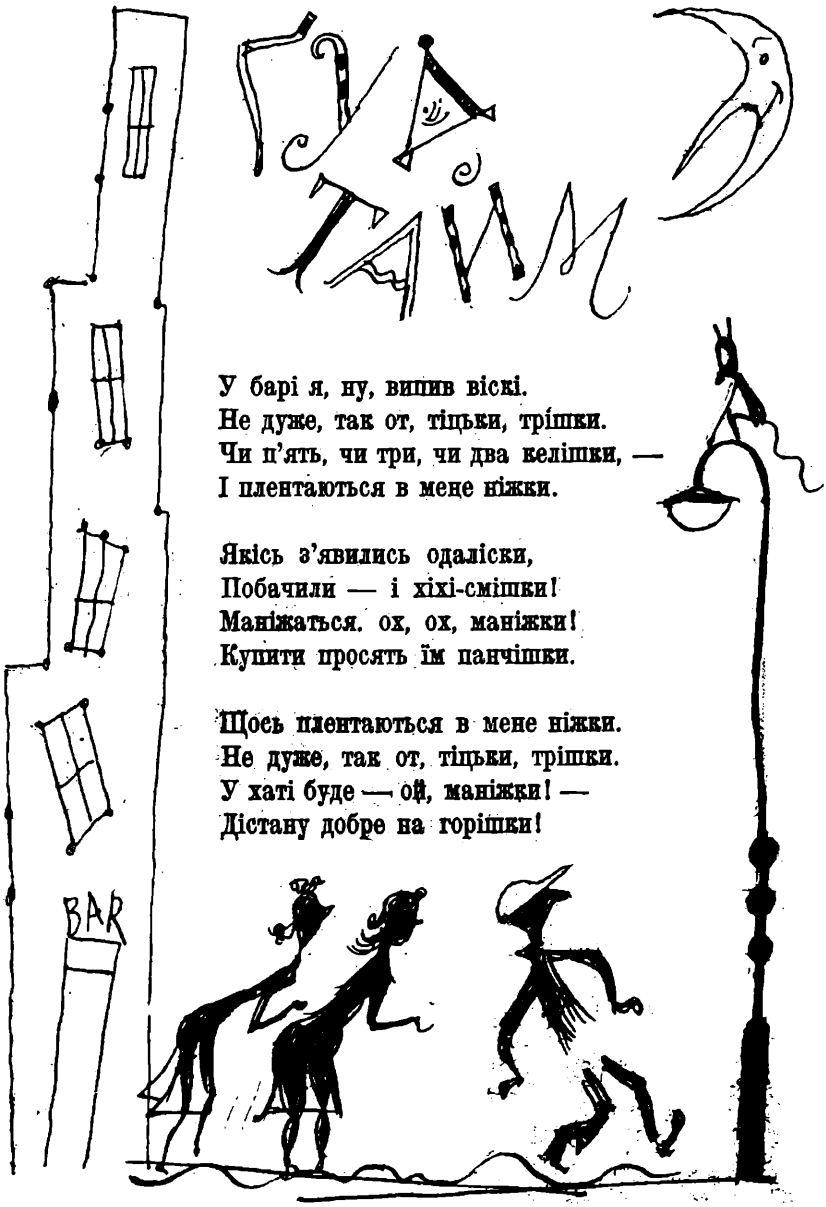

Та там

У барі я, ну, випив віскі.
Не дуже, так от, тіцьки, трішки.
Чи п'ять, чи три, чи два келішки, —
І плентаються в мене ніжки.

Якісь з'явились одаліски,
Побачили — і хіхі-смішки!
Маніжаться. ох, ох, маніжки!
Купити просять їм панчішки.

Щось плентаються в мене ніжки.
Не дуже, так от, тіцьки, трішки.
У хаті буде — ой, маніжки! —
Дістану добре на горішки!

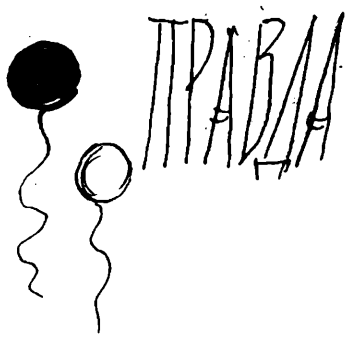

Велика правда: далі й далі
Відходить обрій — нездійсненні сни.
Пропав твій голос у глухім роздаллі
І не віддав луни.

Дивуєшся — і в здивуванні
Розкриті й досі ще твої уста.
Найбільша правда: в проминанні
Не проминає дурнота.

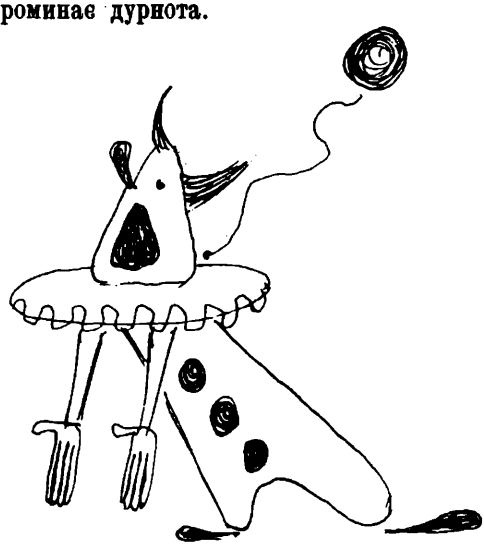

Гітарист

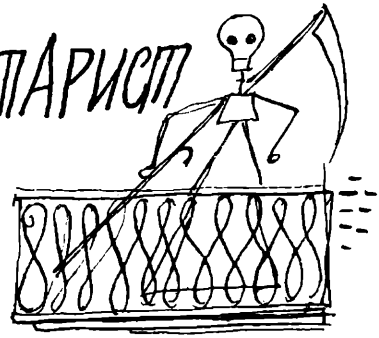

Хтось, чую, бренькнув на гітарі.
Ох, бренькав теж і я — давно.
Тепер стою на тротуарі,
Дивлюся кислий у вікно.

Ну, бренькай, бренькай, гітаристе,
Вибренькуй радість юним дням
І думай, що життя барвисте,
Аж прийде день — і бренькнеш сам.

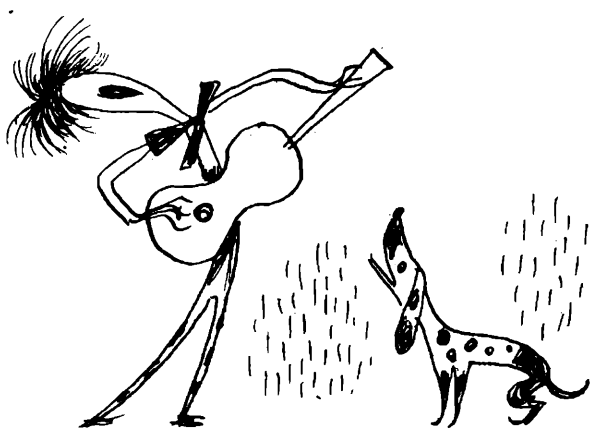

Останній привіт

Настане час — натягнеш ніженьки,
Мине твій сум, мине і сміх
І не топтатимеш доріженьки
До мрій і сподівань своїх.

Земля накриє, мов подушечка,
Уже не виглянеш на світ,
Лиш квітка ніжна — бідна душечка —
Подасть знайомим твій привіт.

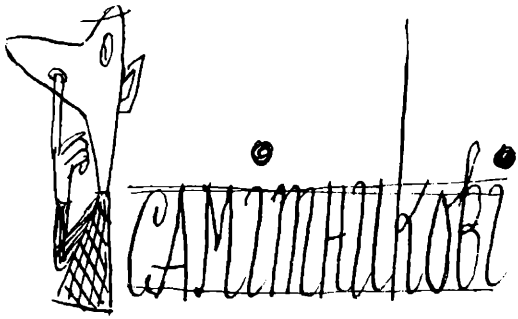

Самітникові

Шукаєш тиші і спокою.
Блаженний день твій і блаженна ніч!
Живеш у дружбі із самим собою, —
О паламарю саморобних свіч!

Заблудиш поміж днем і ніччю,
Утратиш дійсність і не здійсниш сна,
Живий не будеш і не будеш річчю...
— «А чим же буду?» — «Тінню із вікна.»

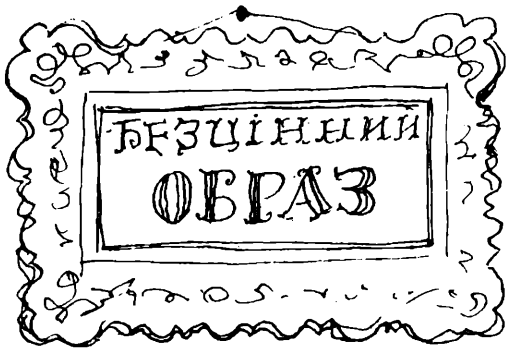

Гут знак ледь-видний: серце і стріла
На звузленій корі, тут тінь лягла
Важка й волога, тут на в'ялість трав
Пожовклий лист, вмираючи, упав.

Оце безцінний образ. Це не жарт,
Любителі картин! Бо що ж він варт,
Шедевр колишній радощів і мук —
Закопчений олеодрук?

Криниця

Вдивляєшся в криницю мрій
І свій там образ бачиш, свій!
Гукаєш, слухаєш: у ній
Твій голос, твій!

Черпаєш, п'єш — вона без дна
Відійдеш — манить знов вона.
Твоє в ній щастя і біда:
Вода, вода,
Лише вода.

Мав я товариша, мудрий він був:
— «К'чорту минуле! Прожив — і забув!
Жити це йти! Оглядатись? Дарма!
Все попереду! Вчорашнє? Нема!»

Де ж він подівся? Шукаю — дарма.
Вибув з учора, в сьогоднім — нема.
Мабуть в майбутнє пішов — і забув...
Мав я товариша, мудрий він був.

Прохожий

Спокійно переходиш вулицю. Прохожі
Вистрибують поспішно із їздні на тротуар.
Вони бояться авт. А ти? Ти усміхаєшся
Безрадісно й байдуже здвигуєш плечима.
Бо є ще гірша річ, ти знаєш, це тоді,
Коли людину доля переїде.

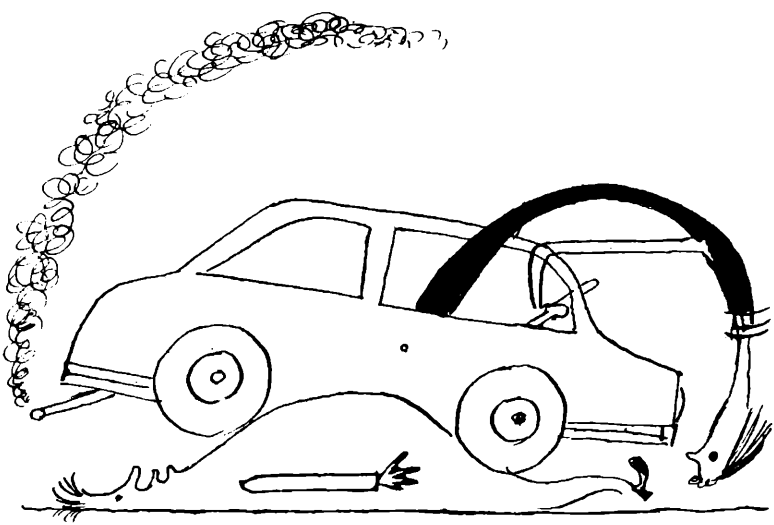

Бажаєш мати довгий вік,
Бажаєш мати пригорщі багатств,
Бажаєш мати щастя.
Коли остання зблизиться хвилина,
Найбільшого бажаєш:
Мати ще хвилину.

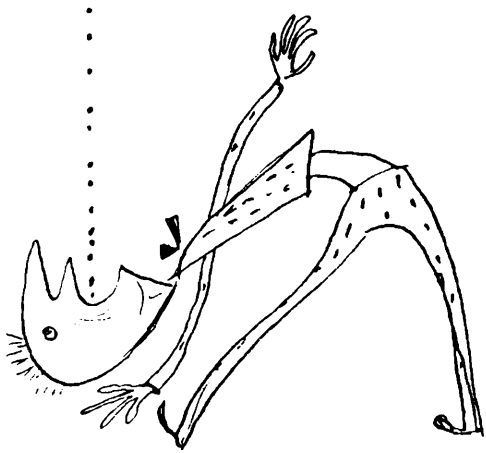

Квиток

На станції свого перебування
Нетерпеливо, із квитком до Львова, ждеш,
Щороку поглядаючи на календар.
Наївний ти! Не треба нервуватись,
Квиток твій унікальний:
Він дійсний до кінця життя.

ПЕЙЗАЖЕ И МИРАЖЕ

Говорять, що уже лелеки прилетіли.
Дивуєшся: весна? — Не знаєш і коли.
І серце гойдю-гойдь, мов яблуко доспіле,
І чуєш — в голові фіялки зацвіли.

І ти стаєш не той, хоч гнуться вже коліна,
І ловиш п'яний шум заобрійних вітрів,
І з радости, мов кіт, плигав би ти по стінах,
Звичайно, наколи б ти плигнути умів.

Всміхаєшся до всіх, чи треба, чи не треба,
І цілував би ти дівчат і не-дівчат,
І дарував би їм пів світа і пів неба, —
Як завернув би хто хоч двадцять літ назад.

Бо це весна! — Пора лелек, ну, і кохання,
Життю величний гимн, що лине із висот.
У цей блаженний час — від ночі до світання —
Однаковими є — мудрець та ідіот.

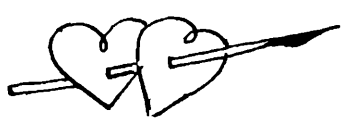

Починає вже весніти!
О! Поглянь на переміну:
Дні, мов вірші у піїти,
Що дістав пеніціліну.

В небі мріють оболоки.
Де ж це думка з ними лине?
Ах, як молодніють кроки!
Ноги, наче дві пружини.

Вітер плеще і тепліє.
Відхили з вікна фіранку!
Чуєш? Серце в грудях піє,
Наче півень на світанку.

Чом сидиш у хаті досі?
Просторінь — безкрайо-синя...
Глянь, чи бачиш? Вже на носі
Квітне в тебе ластовиння.

У жінок — предивні очі.
Де ж весінніє зустрічання?
Хто сказав: «Короткі ночі».
Довшає зате кохання.

Дерева брунькують рясно,
Росами ясніють квіти.
Ах, як це було б прекрасно
Раз хоча зазеленіти!

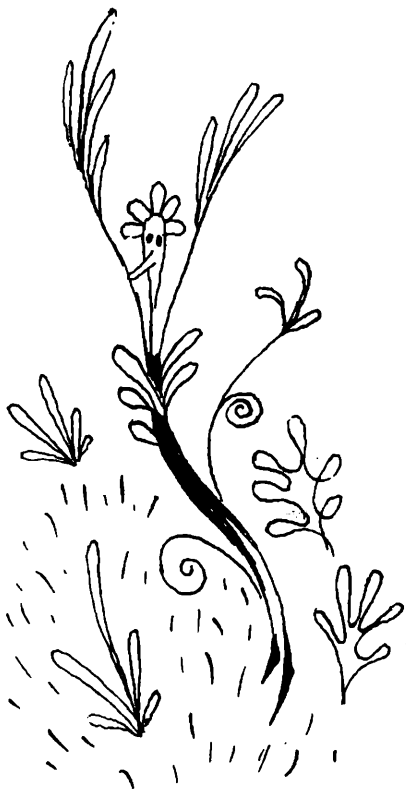

Зелене збараніння

Сказати можна патетично:
— «Ах, вже весна, ах, вже цвіте!»
Звичайно — це ідіотично,
Звичайно — це не те.

А як сказати? Ось проблема!
Це, просто, небезпечна тема.

О, музо, віща сило,
Подай чорнило!

Вже чую: кільчиться камбрбум.
Вже в голові зелений шум..
Вже в серце стукає бум-бум!
Зелений шум?
Бум-бум?
Е, ні!
Це рима вийшла так мені.
Нема ні шуму, ні бум-буму!
Це, просто, витівка камрбуму.

Цікаво: звідки це схмеління,
Оце зелене збараніння?
Чи справді це вона —
Весна?

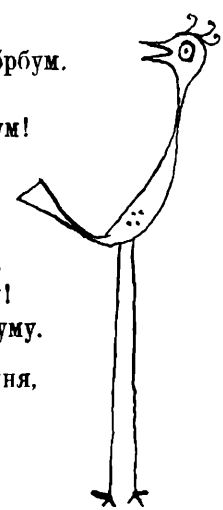

Ось напишу: «Зустрів я панну
І усміхнувся донжуанно.»
Додам ще кілька трафаретів
(Укравши у якихсь поетів),
Крім того: небо, місяць, зорі,
Вона і я, і човен в морі,
І кільканадцять «ах» і «ох»,
І соловей, що «тьох» і «тьох».

А далі що? Ось знов проблема!
Це, дійсно, небезпечна тема!

О, музо, поможи,
Пишущого обережи!
Зелено двоїться в очах!
Рятуй свого поета прах!

Вже не писатиму ні слова.
Зелена, бачу, йде корова.
Кудись побіг зелений пес.
Пройшов зелений пан — і щез.
Зелене хлопченя на ґанку
Цілує збаранілу няньку,
На плоті зеленіє кіт,
Зелено дивиться на світ.

Кота, мандрівче, не займай,
Це можу бути я — Бабай.

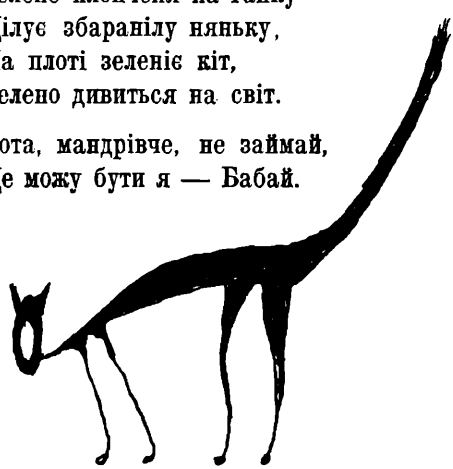

ЕТЮД

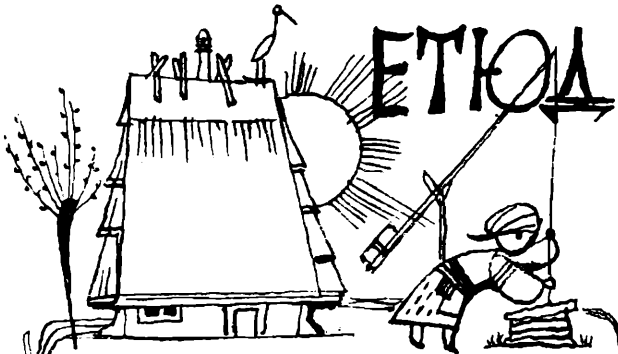

Перловий відсвіт — і перлова
Пливе хмаринка там, кудись.
За тином заревла корова
І гавкає ліпивий Брись.

Сусід з'явився з-за повітки.
Стягає ремінцем штани, —
І позіхнув — аж у сусідки
Розбіглись кури в бур'яни.

З криниці молодиця воду
Бере, нагнувшись, — а згори.
Із стріхи дивиться на вроду
Бузько, чекаючи пори...

В потік раптово вдарив промінь.
Не промінь вже — проміньоспад!
Залляла квочку срібна повінь
І шестеро її качат.

ДАЛЬНІЙ КЛЕКІТ

Вже листя жовкне, в'яне,
І ти, мов гімназист,
Ішов би у незнане
Під вітру довгий свист.

Уловиш дальній клекіт
(Це ж тугу він приніс!)
І думаєш: «Лелеки»,
Спустивши смутно ніс.

Побачивши ворону,
Глядиш, немов завмер,
І мрієш: «Самогону
Напитися б тепер!»

А осінь — яролиста!
Ідеш на дальній крик
З душею гімназиста,
Ти — сороклітній бик!

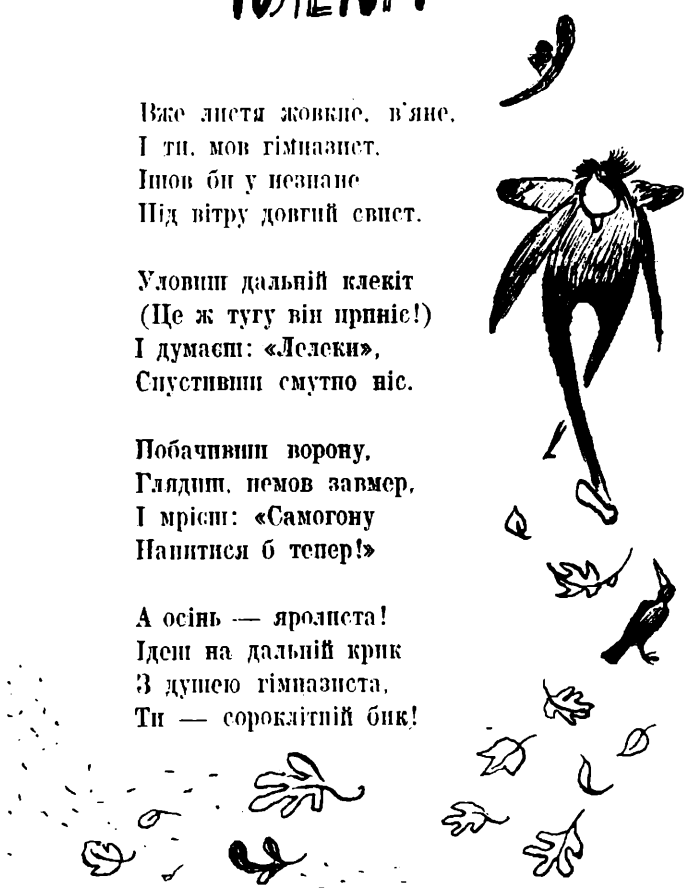

ЛИСТОК

Береш листок в долоні,
Глядиш: «Ах, він пожовк!»
Стоїш, мов на приноні,
Задивлений в листок.

І думаєш: «Чи в ньому
Ще тліє літа жар?»
І раптом чуєш втому,
І бачиш сірість хмар.

Смієшся сумовито:
— «Ох, ох, роки́, роки́!»
Майнули (де й коли то?),
Мов з помахом руки.

Іди, іди в кімнату,
Там тепла ніч і чай.
Продумаєш багато,
Зідхаючи: «Гай, гай!»

Заглянеш до альбому:
— «Ах, скільки лиць і мрій!»
Розвієш трохи тому
І сумерки з-під вій.

А потім м'якість ліжка,
Газета повна фраз
І сон — стара доріжка
До втаєних екстаз.

Ах, друже, витри сльози
І так дощевий час!
Ніщо вже не поможе,
Скінчилось, сорі, авс!

Дрібненький дощик знову нині капав.
Кап-кап, кап-кап... І стало смутно так,
Немов під вікнами кудись пошлапав
Безпарасольний оптиміст-чудак

Що ж думати, як кожна думка боса?
Калиновий розвіяв вітер міст.
Ах, тих надій було вже вище носа!
(Жираф'ячий, як міру, взявши ріст).

— «Ох, дні зелені, кучері колишні!»
Зідхаєш тихо — ну, і це вже все.
Ночами зорі, як достиглі вишні.
Як їх стрясти? Тебе уже трясе!

Навіщо смуток? — Ось і є питання!
Від нього більшого хіба нема.
Важке в житті, відомо, розставання,
Ще важче, як його надіятись — дарма.

А лист паде, — авжеж, ніщо нового,
Йому бо падати, коли зів'яв.
З тобою як? Виходиш на дорогу,
Немов із поверха на голову упав.

Побілило землю, побілило всюди.
(А в очах, як досі, світ увесь чорніє).
Віє лютий вітер. (А що далі буде?
І в кишенях вітер, як і віяв, віє).

Падає білило, падає навколо.
(Та коби хоч доляр впав один на днину!).
Все, мов у сорочці. (Добре, що не голо.
Весняні надії знов зійшлися клином).

Нічичирк, так мертво, не бринить ні муха.
(Зрештою, як мусі на морозі бути?)
Натягни надворі капелюх на вуха
(А не хочеш, можеш ноги натягнути)

Слухаєш — далеко дзвонять дрібно сани.
(Ти зубами дзвониш, вийшовши із хати).
Хтось кудись-то їде, десь при коршмі стане
І горілку вип'є. (Ех, не згадуй, брате!).

Побілило землю, ну, та й побілило!
(Аж влізлива туга тисне попід груди).
Дивишся — і раптом чуєш давню силу,
І у комір шепчеш: «Е, якось то буде!»

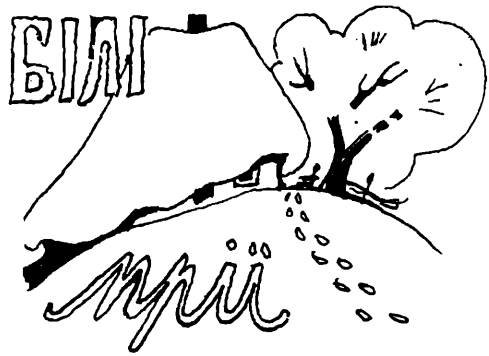

Сипле, сипле, сніговіє..
Застібнися! Виходи надвір.
Подивись: твої зелені мрії
Стали білі. білі, як папір.

Зацвіли на шибах цвіти.
Не зривай, зривати їх — дарма!
Це звичайне: є пора радіти,
Є пора, що радости нема.

Може друг тебе зустріне,
Відшукає на снігу твій слід?
Не сумуй, не спиниш переміни,
Не заквітне вдруге той сам цвіт.

Сипле, сипле, сніговіє...
Застібнись! Іди надвір, не стій!
Всім відомо: не вмирають мрії,
Змінюють вони лиш колір свій.

ЕРОТИКА для ЦНОТЛИВОГО КОТИКА

Пір'ячко

— «Ой біленьке пір'ячко
Вкрило все подвір'ячко.
Скажи мені, любонько,
На чию це згубоньку?»

— «Привітай же зимоньку,
Милий мій лебедоньку.
Це із тебе пір'ячко
На моїм подвір'ячку».

Біда

Вийшла дівка у садок, у садок,
А в садочку холодок, холодок.
— «Холодочку, холодочку, холоди!
Мій миленький чорнобривий, приходи!»

Ой прибіг він, обіймав, обіймав
І нічого не питав, не питав.
— «Холодочку, холодочку, холоди!»
Та дарма! Не спас він дівки від біди.

ВІНОК

Ой сплітала дівчина та вінок,
Де зелений стелиться моріжок.

Ой побачив парубок-чорнобрив
І вінок у дівчини ухопив.

Ой устала дівчина з моріжка,
Усміхалась, плачучи, без вінка.

СЕКРЕТ

Сходить місяченько, як млинове коло,
Всі уже поснули, нічичирк навколо.
Був Грицько у Насті, — нічичирк навколо.
Вранці язики всі, як млинове коло...

УКРАЇНСЬКА НІЧ

Зирк! — місяць з-над тополі.
Цїр! — цвіркунець у полі.
Плюсь! — риба у ставочку.
Тьох! — соловей в садочку.

Ой! — дівчина в стодолі.
Тсс! — хлопець, теж в стодолі.

Дівонька

Від віконця до ліжечка
Золотиста доріжечка.
Золотиста, неходжена
І ніким не пошкоджена.

Ой ніхто і не з'явиться,
Ой ніхто й не відважиться,
Бо там є несподіванка —
Сороклітняя дівонька.

ДВОЄ

Пісня солов'їна,
Хлопець і дівчина,
Вечір зір і мрій.
— «Ти є мій?»
— «Я твій.»

Пісне солов'їна!
В пелюшках хлопчина.
Час без зір і мрій.
— «Це він чий?»
— «Та ж твій!»

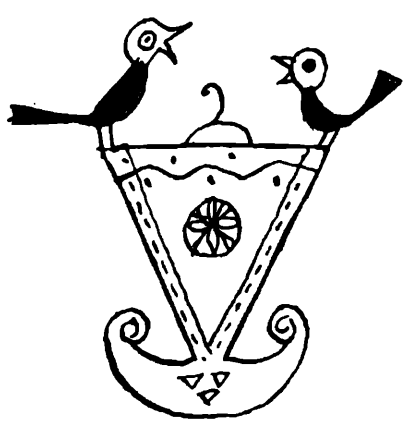

Квіт

У гаю, у гаю
Квіт почав цвісти.
Рученьку подай свою,
Вже пора іти.

У гаю, гаю
Ждуть на наш прихід.
Квіточку зірву твою,
Бо такий вже світ!

Сталося, як думав: мила
З іншим у гаю ходила.
Я гукнув услід: вернися!
І одвіт почув: спізнився!

Ах, страшний це був одвіт!
Я спізнився тридцять літ!

Соловей

Нема, нема вже солов'я!
Соліста з'їв сусідський кіт.
Ну й де ж тепер любов моя?
Такий уже підступний світ.

Нема, нема вже солов'я!
Остався жаль і самота.
Ну й що ж робити буду я?
Хіба зідхати до кота!

ДО НЕВІДОМОЇ

Ти не царівна, не маркіза,
Не Дульчінея ти й не Беатріче.
І ти не загадка — не Мона Ліза,
Що звабним усміхом до себе кличе.

Ти не прекрасна Афродита,
Не німфа із святого гаю. —
Та не сумуй, не будь сердита!
Я — взагалі тебе не знаю.

Дівчина з білого каменя

Під парасолькою місяця
Жде — та ніколи не стрінеться
З хлопцем, у серце не ранена,
Дівчина з білого каменя..

Майстре, рукою умілою
Гріх ти з'єднав з безнадією.
Важко, ой важко цій дівчині
Жити в невінчанні!

МОЯ ДІВЧИНА

Я віднайшов тебе! Із медальйона
Глядиш на мене — і в очах твоїх
Блакитний смуток. Майже, як Мадонна...
Але уста — це щирий гріх.

На смаглім цері білий промінь сяє...
Який твій рід? Яке твоє ім'я?
Не відгадаю — і ніхто не знає!
Чиясь прабабко, дівчино моя!

Іду від Анастазії
І, від землі віддалений,
Блукаю у фантазії
Безстидно розкрохмалений.

Іду із подарунками:
В руці у мене лілія,
Уста — із поцілунками,
Що пахнуть, як ванілія.

Прохожі всі зглядаються,
Немов на божевільного,
А я — не сповідаюся
Із щастя неподільного.

Під гілкою вишневою
В гаю спічну між травами,
Де, мов Адам із Євою,
Кохання ходить парами.

Притулений до лілії
Затрачусь у фантазії
І в запаху ванілії, —
О, щедра Анастазіє!

СЕРЕНАДА

О, Донно Піндо довгольоля,
З'явися, вийди на балькон!
Срібляста місяця ґондоля
Пливе крізь неба тихий сон.

Я розіб'ю свою гітару!
Між нами — непрохідний мур.
Твій батько — грізний Попіярро,
А я — нещасний трубадур.

Твій наречений Дон Хабалльо
На шпаги визове мене.
Хай станеться! Хай дзвонить сталлю
Остання ніч — і хай мине!

У парку коло Купідона,
Там, де веселий б'є фонтан,
Впаду, як звалена колона —
Я — підбальконний Дон Хуан.

О, Донно Піндо довгольоля,
Вже пізно, покладись до сну.
Срібляста відплила ґондоля...
Я теж засну.

СТАРИЙ РОМАНС

В осінній вечір у сальоні.
Де сохли квіти у фляконі
І де в альбомі знімки жовкли
Людей, що вже давно замовкли, -
Мелянхолійно грала пані
На старомоднім фортеп'яні.

Плили з-під пальців тужні тони,
Ридання тихе, невгомонне, —
Весна і осінь, і кохання,
І зустрічі, і розставання...
І голову схиляла пані
У вечоровому зідханні.

Хитнулась раптом — о, розпуко!
Звела угору білу руку
На двері глянула — і в тиші
Від крику зойкнули клявіші:
— «Ох, Боже, пощо ж я тут сіла?
Печеня знову пригоріла!»

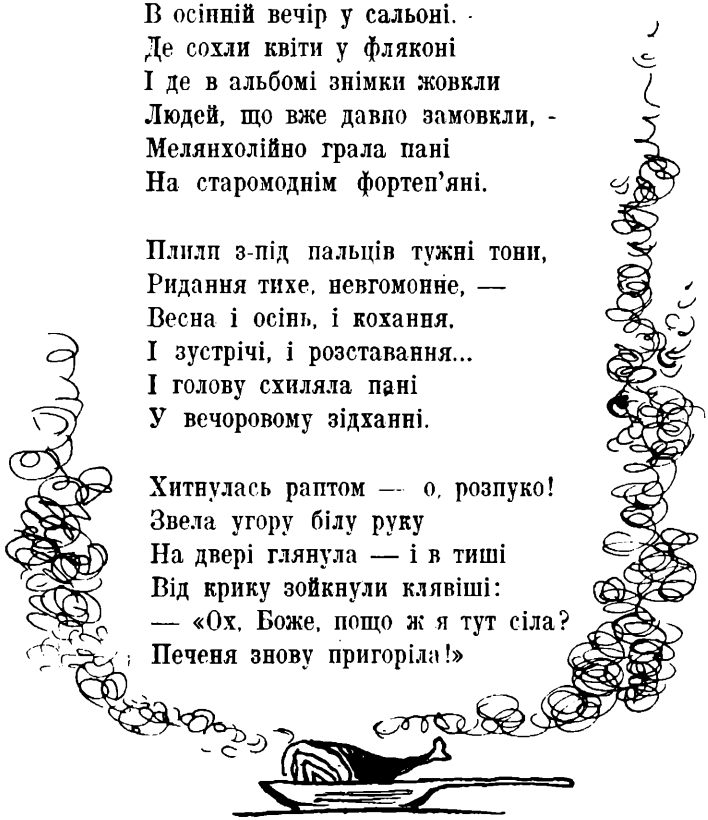

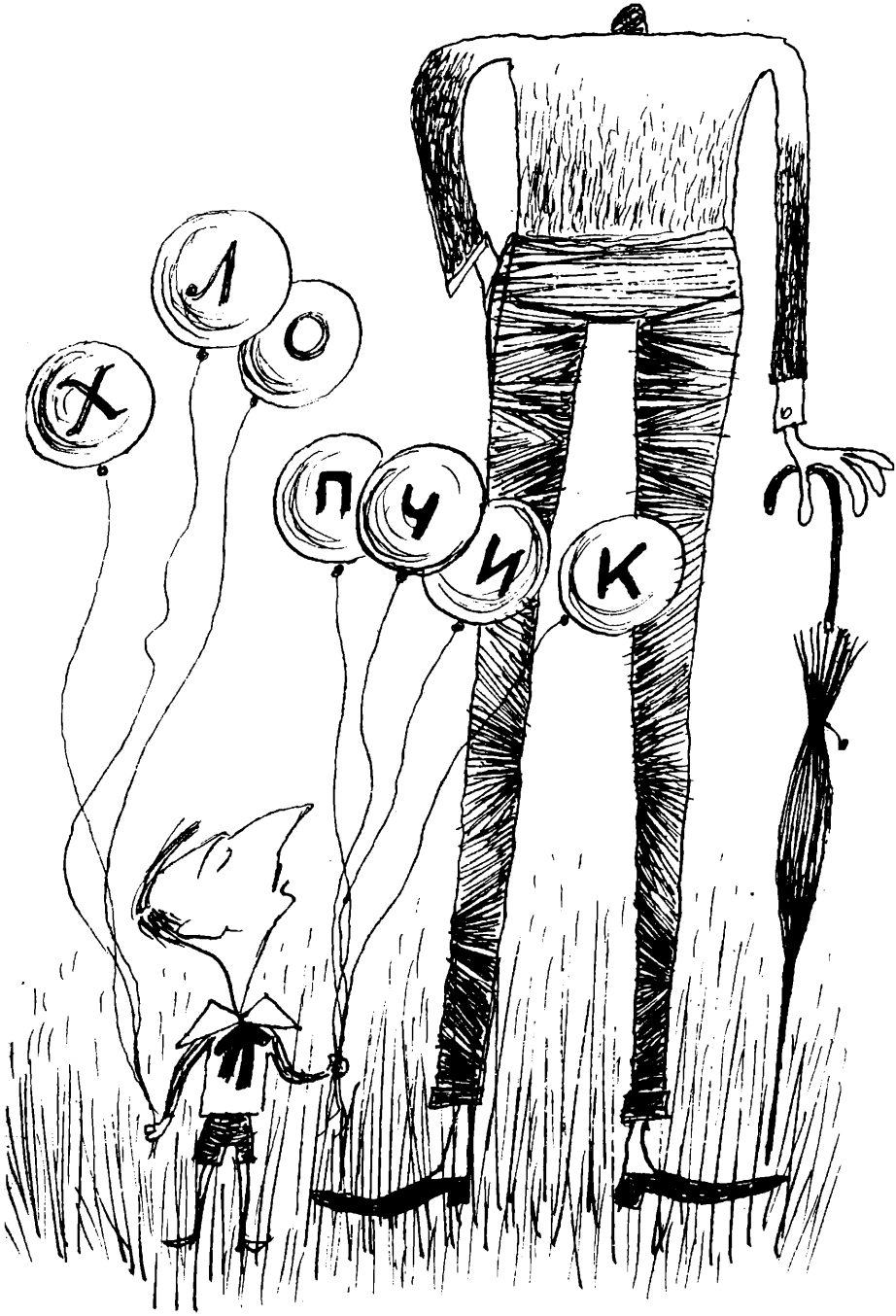
ХЛОПЧИК

НЕ РОСТИ ТАК ШВИДКО

Хлопчику маленький, не рости так швидко!
Дні прозорі й довгі, аж за обрій видко.
Глянь: пливуть у небі, майорять вітрила!
Ти пливеш із ними, в тебе їхня сила.

Хлопчику, ти виріс! Вже волосся біле!
Дні прозорі й довгі смерком посіріли.
Дивишся — у небі знов пливуть вітрила...
Ти поплив би з ними — та уже несила.

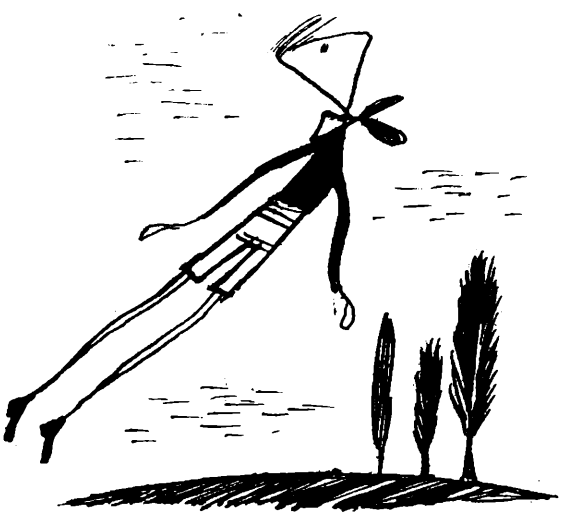

Коник

Мав ти коника буланого,
У бігу уданого,
Із сідельцем і стременцем,
Непоганого.

Гей, нема уже буланого,
Коника уданого!
Сів би ти нераз на нього —
Дерев'яного.

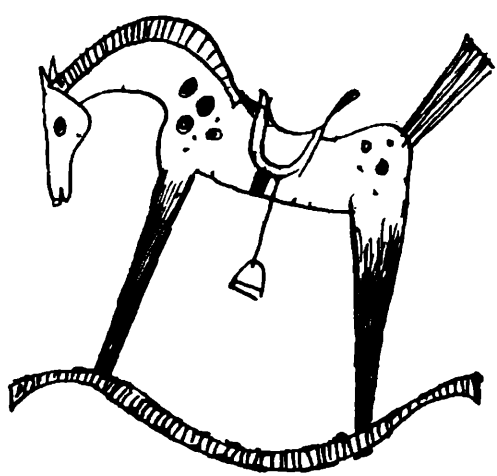

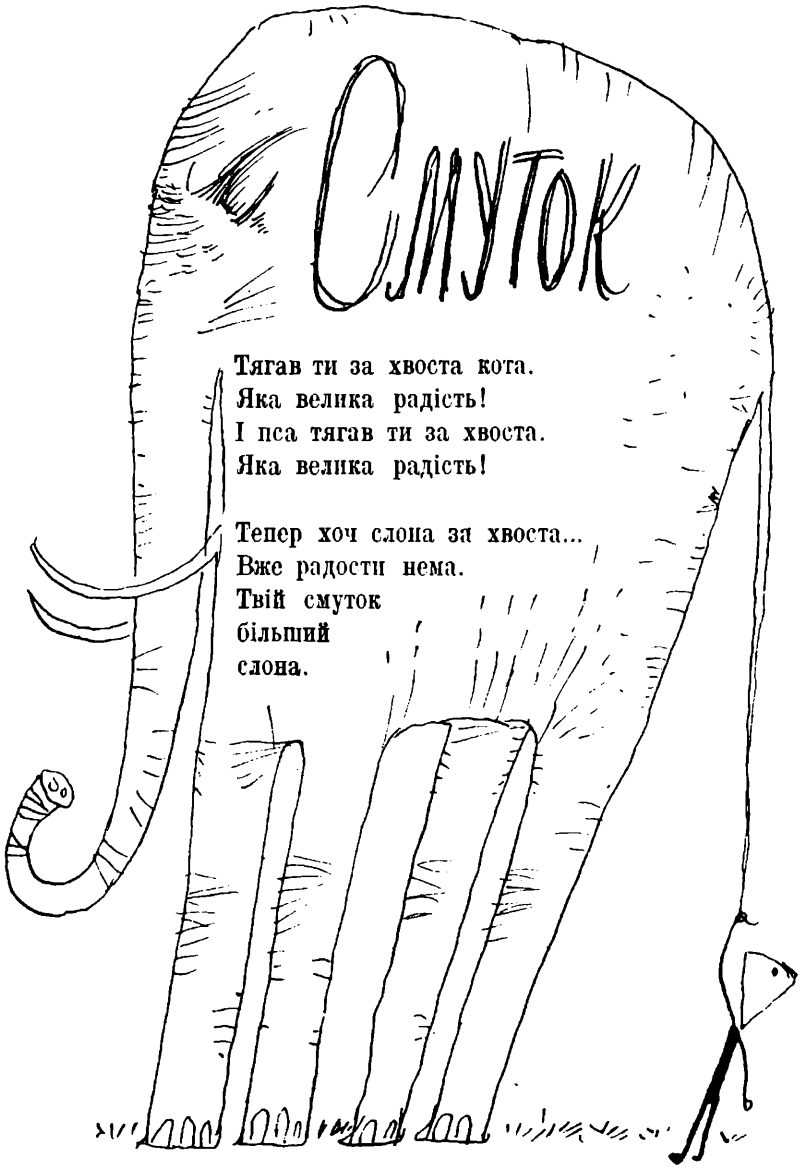

Смуток

Тягав ти за хвоста кота.
Яка велика радість!
І пса тягав ти за хвоста.
Яка велика радість!

Тепер хоч слона за хвоста...
Вже радости нема.
Твій смуток
більший
слона.

Фльотиля

Біла на ставі фльотиля.
З берега хлопчина: ги-ля!
А в одвіт і на прощання
Над водою — ґеґотання.

Не повернеться фльотиля!
Не гукне хлопчина: ги-ля!
Там, де став — болото всюди...
А фльотиля? З'їли люди.

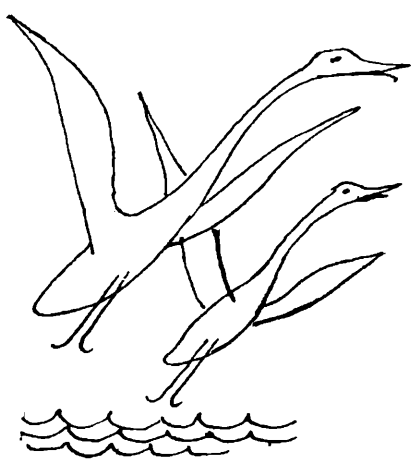

Подорож

Плеще, плеще охмелілий
Вітер тепло-май:
– «Кралечко у льолі білій,
же пора, вставай!

ıянь у шибку: хлопець милий
же до тебе йде.
Дерев'яного, несмілий,
Коника веде.

З милим світ об'їдеш цілий,
Кралечка мала.
Він — в штанцях, ти — в льолі білій,
Світ — навкруг стола.»

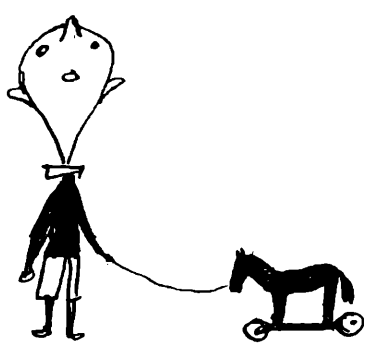

ТИМ, ЩО ДО НИХ, СВ. МИКОЛАЙ УЖЕ НЕ ПРИХОДИТЬ

Вже нічого не дістанеш,
Навіть і не жди!
Не наслухуй, не почуєш
Тихої ходи.

Слід на снігу не для тебе,
І не той вже сніг!
Не для тебе щасна радість
Не для тебе сміх.

Ти забув уже писати
Щирого листа,
Ти не віриш, чи по нього
Янгол приліта.

Ти не вмієш засинати
Нетерплячим сном,
Не хвилюєшся, як ранок
Блисне за вікном.

Не всміхайся іронічно, —
Усміх твій поблід.
Ти віддав би світ за давній,
За маленький світ!

ВІРШІ
ПРО
ВІРШІ

Поети нарікають: «Яку ж узяти тему?»
Про все уже писали старі й нові поети.
І муза посіріла, без шмінки і без крему,
Лишились риштування — верлібрики, сонети...

Патріотичні вірші? Не надто легка справа!
Яку ж то підібрати величну й сильну фразу,
Щоб манила, неначе хвостом віястим пава,
І щоб у почування давала більше ґазу?

Бо критики, звичайно, коротку мають мову
І, скривившись, гукають: «Це звук старої бляхи!»
Пишіте так, як Льорка, де кров'ю дише слово,
Де чути кастаньєти і видно блиск навахи!»

Ну, що ж, пишіть, поети, паперу в нас багато,
Ловіть у пляшці музу, що плаває в чорнилі,
І скликуйте всі рими на римування свято,
Ось теми — під ногами, а у повітрі — стилі.

Геть патетичні фрази! Пишіть про те, що вічне,
Про те, як сходить місяць, як пахне свіже сіно,
І в м'явкоті котиці відшукуйте космічне,
А в краплі після бурі — космічну Україну!

І слава засміється до вас на кутні зуби.
(Ви ж тужите до неї, піїти і поети).
Ось чути, як гримлять про вас космічні труби,
Що критики в них дують, зробивши їх з газети.

А те, що рвало серце, що пінилось, як море,
Це звук старої бляхи! (Лишіть в спокої бляху!).
Нехай живе наш Льорка! Нехай тореадори!..
А тим, що стануть проти, — міх-мах у бік наваху!

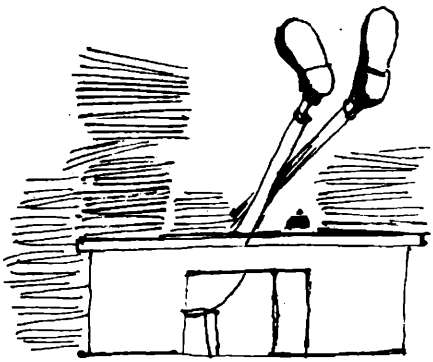

Міркування про віршів писання

Як чуєш поетичний жар,
Бери перо і каламар.
Паперу тонну або й більш
І напиши — маленький вірш.

Коли насправді ти поет,
Твій вірш летить у горний лет.
Ну, а як ти піїта лиш,
Тоді не вірш, а ти летиш.

Що є за смерть сильніше?
Що є за смерть страшніше?
Це кращі або гірші
Патріотичні вірші.

Читач читає український
Звичайний вірш і каже: хінський.
А це відом наче хінський,
Читач читає український.

Творчість

Ось на тугу розрада є:
Дощик падає, падає...
Вже не дощик — слота і слота.
Ах, приємна ота самота!

Витягаєш папірчики,
Пишеш віршики, віршики...
Вже не віршики — метри поем.
Ах, поро, урожайна для тем!

Потім випустиш книжечку,
Бідну, бідну небіжечку, —
Бо ж і хто, бо і хто прочита,
Як слота і слота, і слота?

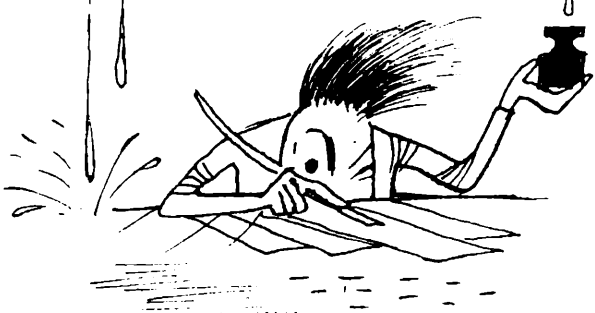

До сантиментального піїти

Кому твої потрібні пхиньки?
Чому ти звісив на краватку ніс?
Який ти бідний! Ох, який бідненький!
Який мокренький від дрібненьких сліз!

Ой буде із тобою драма!
Бо що ж останеться для дальших літ?
Останеться лише мокренька пляма —
Твій сумовитий слід.

ПОЕТ

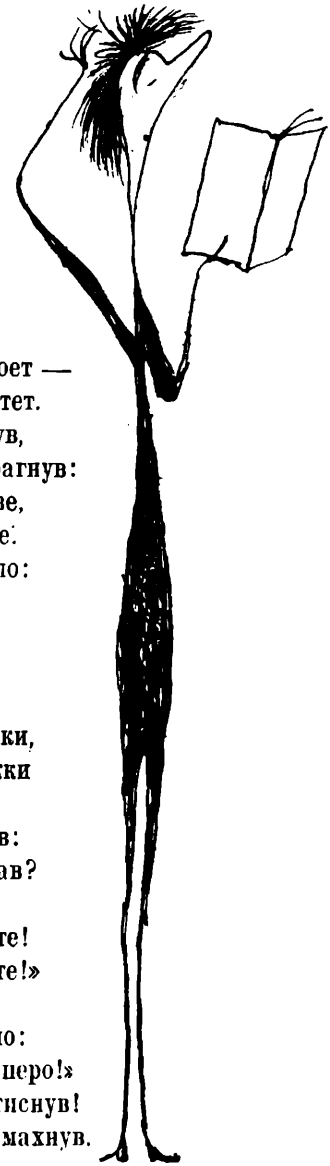

Жив, творив поет —
Мрійник та естет.
Молодий він був,
Все, казав, збагнув:
Як життя пливе,
Чим душа живе.
Просте все було:
Радість,
Смуток,
Зло.

Як пройшли роки,
Взяв свої книжки
І читав, читав,
І зідхав, зідхав:
— «Я оце писав?
Я оце сказав?
Все пусте, пусте!
Все не те, не те!»

Сів, підпер чоло:
— «Я зломлю перо!»
Взяв — і притиснув!
Раз! — рядок махнув.

Два! — рядок махнув:
Як життя пливе,
Чим душа живе.
Просте все було:
Радість,
Смуток,
Зло.

Пише й дотепер —
Має досить пер.

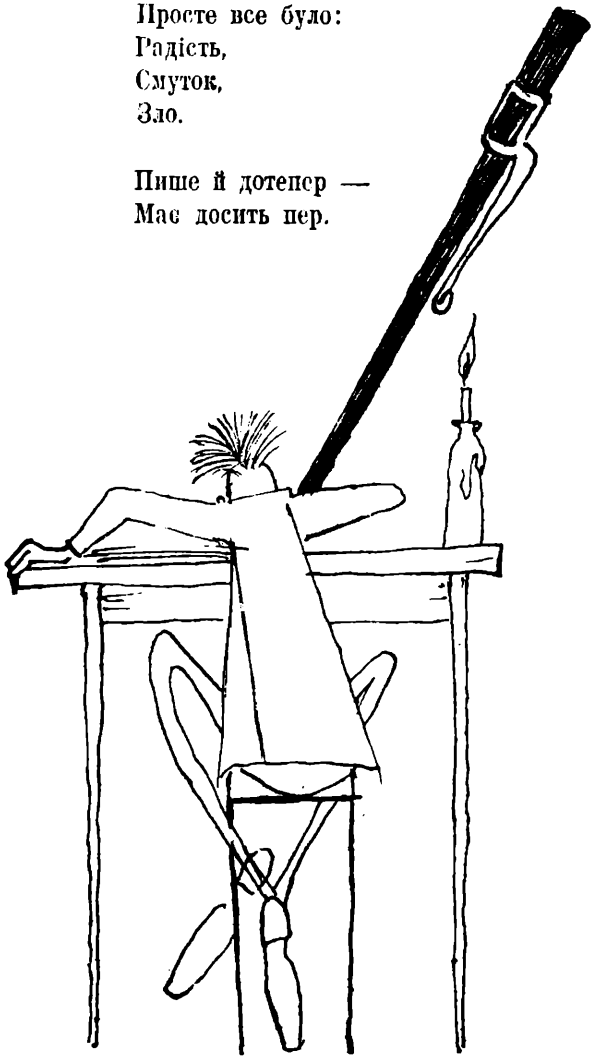

ПРО СЕБЕ...

За вірші ці, здається, критики мене повісять
І я, баламкаючись, висітиму, наче місяць,
Цибате тілесо, веселе і понуре,
На небі нашої літератури.

Всі генії на мене будуть з острахом глядіти,
А я мертвецьким блиском буду ізгори блистіти,
Великий, грізний знак для них перестороги —
Тим боком, звідкіля викільчуються ноги.

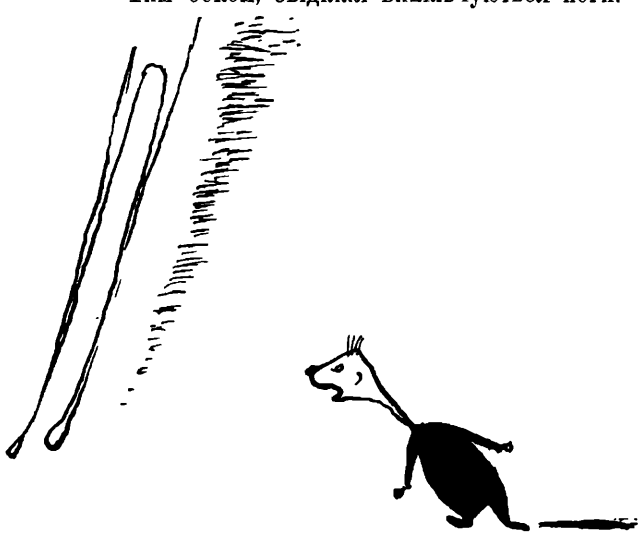

ПОШЕХОНІЯ.

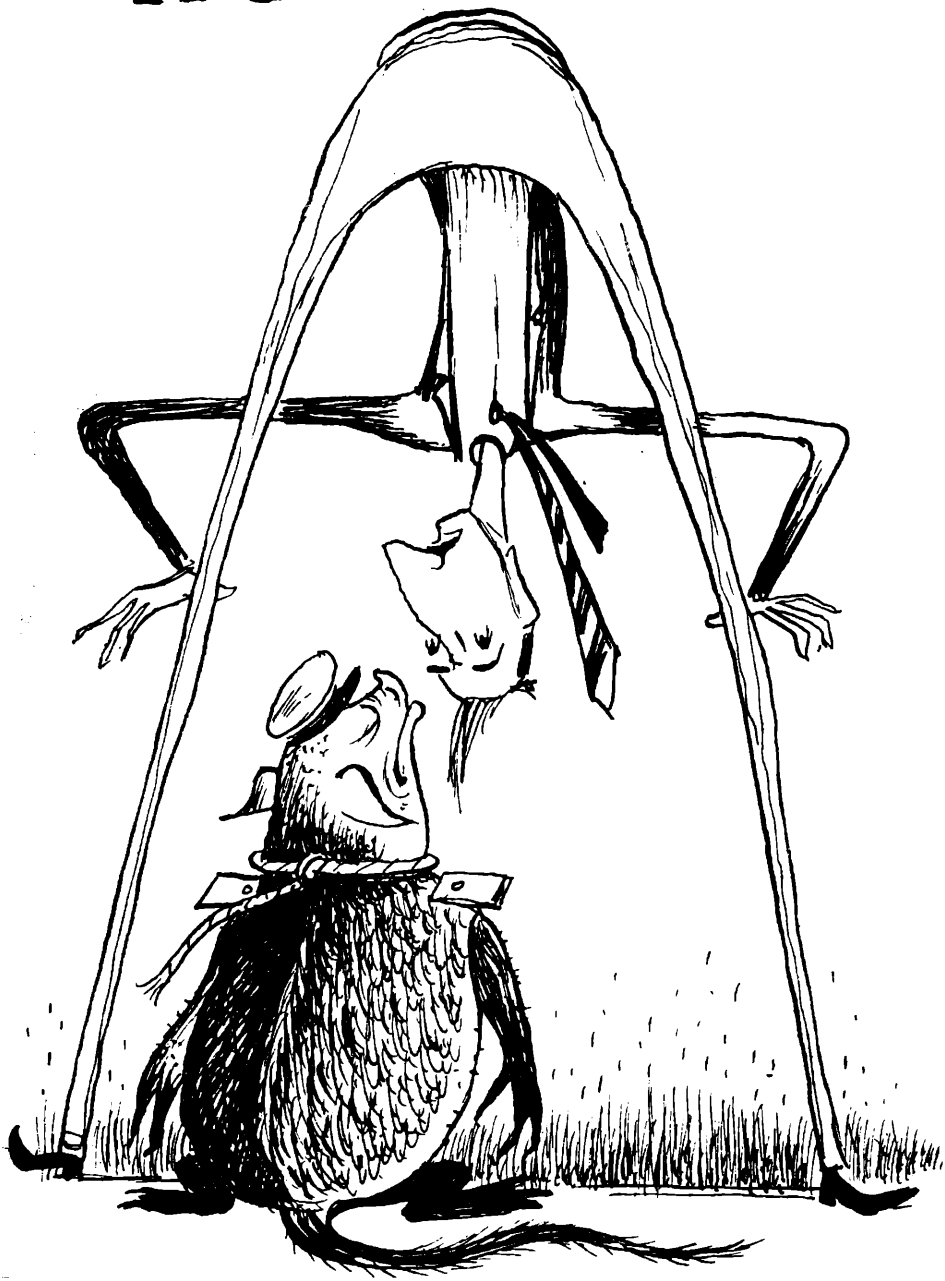

З'їзд компартії

Москві, столиці світу
(Це пісонька стара),
Есенція привіту:
Ура! Ура! Ура!

Р-р-революційна мрія
Здійсни́лася уже:
Стоїть чеснот повія
І миру береже.

Москва, одна, єдина,
Окраса всіх сторіч.
Якого сукин сина
Ще вродить в довгу ніч?

Товариші, вниманьє!
(А пес товариш вам!).
Бурхливе привітання
До кремлівських шліть брам!

Аплодисменти, жваво!
Це ж з'їзд ВКП(б)!
Вже вождь з'явивсь ласкаво
Й вітає сам себе.

О, якже серце мліє
Від радости, що в нім!
Ура вождю! — аж піє!
(Щоб в тебе луснув грім!).

Парад пе над паради.
Сексоти, слуги слуг,
Майстрі і учні зради —
Московські очі й слух,

Убивці, що по пляну
В підвал ведуть людей,
Підлизні, що, мов манну,
Приймають мордобий,

Продажники, люїзи
Брудних, застінних справ,
Злодії й горлорізи —
Комплет імперських слав.

Над ними — він, той геній
(Пробачте, лиш без кпин),
Один у всій вселенній —
Бандит ч. 1.

Опричнина червона,
Нова коритна знать,
Хижацька і поклонна, —
Совєтська ж ваша мать!..

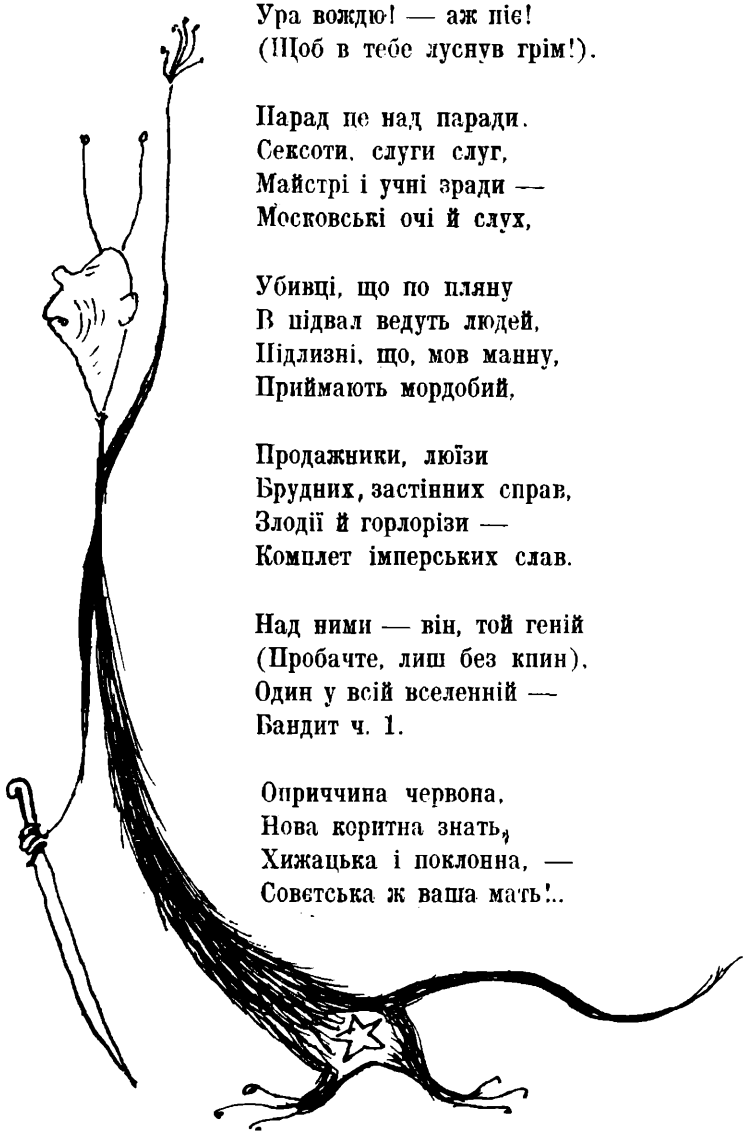

Балалаєчний трубадур

Демократичні ризи вбравши
(Із реквізитів батюшки-царя),
Співає він, високу нуту взявши:
— «Расея,
Расея,
Расея-мая!»

Ах, ґаспада, цей спів є прямо райський!
Незмінний в світі вічних перемін!
Він — миколаєвсько-октябрський
І має міць, як хрін!

Чом не співати? Чейже платять гроші!
Ну, і співає грімко трубадур,
Свої провітрюючи мощі
У кабінеті мумій і фігур.
Аплодисменти сип, демократіє!
Від цього співу нам тепер
Велика воля
Віє,
Віє,
Віє,
Як в СССР!

Та, трубадуре, світ такий зрадливий!
А головне — твій під ногами ґрунт.
Ти радше заспівай куплет правдивий:
— «Расея,
Расея,
Расея — капут!»

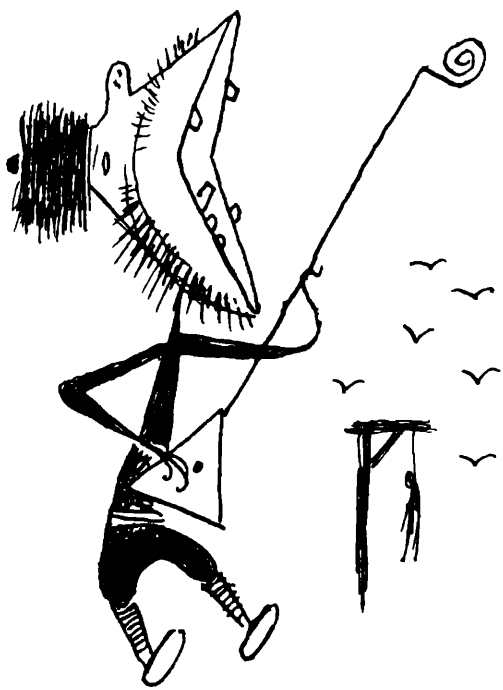

ЗМІСТ

стор.

Едвард Козак: Передмова 3

ПАТРІОТИЧНА ГІГІЄНА

Патріотичне слово 7
Панегірик 8
Мученик 9
Патріот з рідних болот 11
Розмова з патріотом 13
Політика 14
Покійник 15
На згоду 16
Герой 17
Наські діячі 18
Архів 19
Акуратність 20
Проблема 21
Заява 22
Піст 23
Історія 24
Хвіст 25
Хрунь 26
Перепрошення 28

СКИТАЛЬСЬКА МАЛАХІЯДА

Вчора й нині 31
Мелянхолія 32
Під ялинку 33
Туга 35

У ДІОГЕНОВІЙ БОЧЦІ

Щастя 39
Обрій 40
Відпочинок 41
Гуд тайм 42

Правда 43
Гітарист 44
Останній привіт 45
Самітникові 46
Безцінний образ 47
Криниця 48
Товариш 49
Прохожий 50
Найбільше бажання 51
Квиток 52

ПЕЙЗАЖІ Й МІРАЖІ

Лелеки прилетіли 55
Ох, весна 56
Зелене збараніння 58
Етюд 60
Дальній клекіт 61
Листок 62
Осінній дощик 64
Давня зима 65
Білі мрії 66

ЕРОТИКА ДЛЯ ЦНОТЛИВОГО КОТИКА

Пір'ячко 69
Біда 70
Вінок 71
Секрет 72
Українська ніч 73
Дівонька 74
Їх троє 75
Квіт 76
Одвіт 77
Соловей 78
До невідомої 79
Дівчина з білого каменя 80
Моя дівчина 81
Екстаза 82
Серенада 83
Старий романс 84

ХЛОПЧИК

Не рости так швидко 87

Коник 88
Смуток 89
Фльотиля 90
Подорож 91
Тим, що до них св. Миколай уже не приходить 92

ВІРШІ ПРО ВІРШІ

Слово у засадничій справі 95
Міркування про віршів писання 97
Творчість 98
До сантиментального піїти 99
Поет 100
Про себе 102

ПОШЕХОНІЯ

З'їзд компартії 105
Балалаєчний трубадур 107

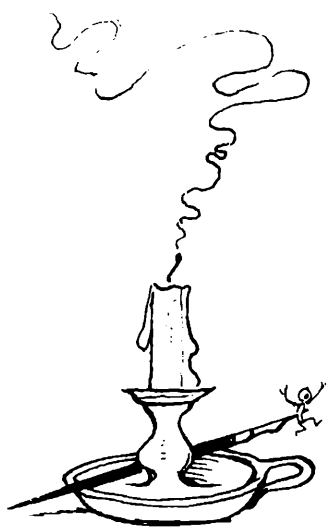

Este libro se terminó de imprimir en offset el día 28 de Noviembre de 1958
en los Talleres Gráficos de Pagani Hnos. Charcas 1877 — Buenos Aires.
Composición mecánica de la linotipia "Champion" Bs. Aires

Queda hecho el depósito que previene la ley.

IMPRESO EN LA ARGENTINA
PRINTED IN ARGENTINE